Ч. 190 (15.011). Львів, вівторок 30. серпня 1933. Opłata pocztowa uiszczona gotówką. Рік LIX.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ.

Редакція й Адміністрація: ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10. II. ПОВ.
Телефон Редакції 246-46
Телефон Адміністрації 229-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Ковто: П. К. О. Львів 504.060.
„ Банку Чеських Леґіов. Прага „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
місячно (з книжкою) . 5.00 зол.
чвертьрічно . . . . 15.00 „
піврічно . . . . . . 30.00 „
річно . . . . 60.00 „
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ., У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч., У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 СОТ.

ВСІ ТОЧНІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ ДІСТАЮТЬ ЩОМІСЯЦЯ БЕЗПЛАТНО КНИЖКУ Б-КИ „ДІЛА" В ОБЄМІ 10—15 АРКУШІВ ДРУКУ.

Можна оминути війну.

ВАЖЛИВА ЗАЯВА МІН. САЙМОНА.

Міністр скарбу Джон Саймон виголосив у суботу 27. ц. м. пополудні промову в Лямарк у Шкотії про міжнародне положення. Міністр заявив, що цей рік є переповнений клопотами і неспокоєм. Зусилля прем. Чемберлена і мін. Галіфакса мали на меті зменшити напруження і довести до спокою. Нема причини, щоби В. Британія вела закордонну політику так, щоб були неможливі приязні взаємини між народами, що мають ріжні політичні системи. Мін. Саймон не погоджується з думкою, будьтоби війни не можна було оминути. До війни не дійде, якщо всі народи зроблять все можливе, щоб усунути причини до війни і льояльно будуть намагатися перемогти труднощі без огляду на те, звідкіля вони походять. В. Британія постійно кидає свої впливи на терезки миру. Міністр підкреслив, що британські зброєння не викликують недовіря між іншими народами, бо цілий світ знає, що їх не вжиють до зачіпних цілей. Усі зусилля британського уряду звернені на зміцнення основ мира і підтримують розумне полагодження міжнародніх конфліктів, бо уряд переконаний, що дійсної розвязки не можна осягнути нагальними засобами. Насильство може в деяких випадках потягнути за собою небезпечні ускладнення, що можуть довести до необчислених наслідків. Зрозуміння цих справ і вело до повстання Ліґи Націй. Британський уряд стверджує з жалем, що неприявність деяких держав ослабила Ліґу. Якщо Ліґа виявилась нездатною двигнути вложеного на неї тягару, це не означає, що слід покинути її засади. Навпаки. Ідея Ліґи, щоб заступити силу розумом і правом, є гарною ідеєю і В. Британія буде змагати до її осягнення. В .Британія завсіди готова причинитися до мира і це є істотою її політики.

Щож торкається Чехословаччини — становище В. Британії точно означив прем. Чемберлен у промові, що її виголосив 24. травня у парляменті. Ця заява не втратила нині нічого зі своєї вартости. Необхідні уступки всіх зацікавлених, щоби знайти розвязку трудного положення в Чехословаччині.

Британський уряд признав, що в Чехословаччині істнує дійсно проблема, що вимагає пильної розвязки. Ми переконані, що при добрій волі всіх можна буде знайти слушну розвязку, що відповідатиме справедливим інтересам. Зайво булоб підкреслювати необхідність мирової розвязки.

Покликуючись на недавну промову американського державного секретаря Ґуля мін. Саймон заявив: Те, що сказав Гуль у Вашингтоні і те, що кілька днів пізніше заявив през. Рузвельт у Канаді мусить знайти відгомін у британських серцях.

Британський уряд ужие свого впливу на обі сторони у спорі в Чехословаччині, щоб згодилися на мирну розвязку справи. Вкінці промовець підкреслив, що льорд Рансімен не є арбітром ні суддею, але посередником і приятелем. Його праці бажає успіху цілий світ, що здає собі справу, як багато залежить від успіху його місії. Рансімен зовсім не репрезентує у Празі британського уряду, але є представником усіх, що змагають до справедливости і люблять мир. Я переконаний — заявив мін. Саймон — що всі розумні люди всіх народів мусять підтримати його і помагати, а не ставити перешкоди в його зусиллях довести до слушної розвязки чехословацької проблеми. Ми переконані, що дух справедливости переможе і знайде мирну розвязку, що погодить всі слушні інтереси.

НОВІ ПРОПОЗИЦІЇ ПРАСЬКОГО УРЯДУ.

До Льондону надійшли вістки, що уряд Чехословаччини опрацював нові пропозиції, як основу переговорів з представниками партії судетських німців. Зміст пропозицій не відомий. Офіційний комунікат позитивно ставиться до нового кроку чеського уряду та стверджує, що „переговори на новій основі мають на меті заспокоїти основні домагання судетських німців". Комунікат висловлює надію, що всі зацікавлені сторони зроблять все, щоб оминути заогнення положення. Вкінці комунікат висловлює своє застереження проти відозви партії судетських німців у справі самооборони.

ВІДГОМІН ЗАЯВИ В ПАРИЖІ.

Політичні кола в Парижі вважають мін. Саймона осторогою під адресою Німеччини. Ця заява є ґарантією непорушности кордонів Чехословаччини і на випадок конфлікту з Німеччиною Анґлія підтримає без застереження Францію, що прийде з допомогою Чехословаччині.

БЕРЛІН ПРИНЯВ ДУЖЕ ХОЛОДНО.

Офіційну заяву мін. Саймона у справі чехословацької проблеми принял Берлін дуже холодно. На думку політичних кол Берліна промова мін. Саймона не подає ніякої нової розвязки судетської справи і ключ її розвязки лежить далі в руках льорда Рансімена.

СУДЕТСЬКІ НІМЦІ КРИТИКУЮТЬ.

Орґан судетських німців „Ді Цайт" пише, що праському урядові вдалося в останніх днях приєднати для себе пресу на Заході. Промова мін. Саймона розчарувала. Вкінці орґан судетських німців зазначує, що партія судетських німців буде далі обстоювати при своїх домаганнях.

САЙМОН НІЧОГО НЕ ВИЯСНИВ.

Італійський публіцист Вірджініо Ґайда пише, що мін. Саймон нічого не вияснив. Довкола Праги збираються якісь темні сили, що намагаються штовхнути чеський уряд до неоправданого спротиву, щоб оминути загальний конфлікт. Ґайда взиває В. Британію, щоб перейшла від гарних заяв до чину, що опамятав би тих, які не доцінюють дійсно грізного положення. Тоді щойно В. Британія виявила би свою правдиву волю вдержати мир, бо тратить дні і тижні, хоч може нема вже до страчення навіть години.

ГОСТРИЙ ПРОТЕСТ НІМЕЧЧИНИ У ПРАЗІ

Німецький посол у Празі передав урядові Чехословаччини ноту з гострим протестом проти статті в щоденнику „Моравсько-Шлезскі Денвік" з образливим змістом проти німецької армії. Нота домагається кари проти винуватців і запевнення, що подібні статті не появляться в майбутньому. Згадана стаття появилася теж у часописі „Позор", що виходить в Оломуці. З факту, що „Позор" видає інше видавництво, — нота доходить до висновку, що оголошення цієї статті наказано з іншого джерела.

МАНЕВРИ МАДЯРСЬКИХ ВІЙСЬК НАД ЧЕСЬКИМ КОРДОНОМ.

В околиці озера Ферто на мадярсько-німецько-чехословацькім кордоні почалися мадярські маневри, що потревають три тижні. Маневри скінчаться 10. вересня у присутности найвищих державних достойників.

Всеукраїнська ідея чи територіяльний патріотизм?

Львів, 29. серпня 1938.

Українська політична думка находиться знову на роздоріжжі. Знову, — бо досі переживала вона вже неодин раз переломові хвилини, в залежности від переломових політичних подій. Такою подією був вибух війни, коли українська політична думка видвигнула всеукраїнську концепцію, щоправда в обмеженій формі, звязаній з династичними плянами Габсбурґів. Переломовою хвилиною був розпад Австрії, коли галицько-українська думка видвигнула ідеал власної державности на галицькій території; переломовою хвилиною був відворот УГА за Збруч, коли получено долю Галичини нероздільно з долею Наддніпрянської України, з висуненим уперше гаслом Києва, як всеукраїнського центра. Траґедія „чотирокутника смерти" була на довгі роки загибіллю і тієї напрямної української політичної думки: прийшов період територіяльного, обласного, партикуляризму, який проявився в істнуванні на політичній еміґрації трьох українських урядів, які провадили кожний власну дипльоматичну акцію без ніякого звязку з собою, ба навіть із взаємною явною ворожнечею. Риський мир у 1921. році та постанова Ради Амбасадорів у 1923 р. поклали край тому сумному періодові національного розладдя: оформлювання української політичної думки вернулося знову до львівського центру. Прийшов дволітній період хаотичних пошуканок: галицький закордонно-еміґраційний центр, після невдачі орієнтації на Антанту, почав орієнтуватись на Совіти, а в краю той новий напрямок найшов вислів у жалюгідній течії радянофільства („У. Партія Праці", незалежна ґрупа трудової партії); одночасно почали творитись перші завязки українського націоналізму („Заграва") та шукання реально-політичного виходу з пристосуванням до новоствореної ситуації (автономічна резолюція Нар. Зїзду, ґрупа „Діла"). Створення УНДО поклало тому хаосові край: виринуло гасло „віри у власні сили народу", як тимчасовий засіб віднови національної енерґії. Кажемо, що це був засіб тимчасовий, бо — очевидно — це гасло не могло заступити національно-політичної концепції. Формувалась вона поволі, еволюційно, у конфліктах між принципіялізмом і доктринерством та між реальними життєвими вимогами дня. Допомогла цій еволюції частинна модифікація становища наддніпрянської еміґрації, зґуртованої довкола еміґраційного уряду УНР, яка полягала в тому, що та еміґрація заявила, що з риським миром не істнує для неї і варшавський договір („Без території" О. Шульгина). Таким робом помалу галицько-українська політична думка наближилась знову до тієї концепції, що її мала рівно тому 19 літ, коли галицькі й наддніпрянські війська разом йшли на Київ.

Цю концепцію можна у найбільшому скороченні сформулувати так: 1) всеукраїнським центром є Київ, а ніяке інше українське місто, зокрема не Львів; 2) найлютішим ворогом української нації є москалі, які у своїй політиці денаціоналізації стосують навіть методи масового фізичного винищування, накидування штучних форм мови та викривлювання українського духа, користуючись, як засобом, українською мовою; 3) зпоміж усіх українських земель, що найшлись у чужо-національних державах, найбільш — з погляду міжнародніх відносин — актуальне є питання державної самостійности українських земель над Дніпром; 4) повстання української держави над Дніпром зактуалізує українську проблему в цілости та немов

автоматично спричиниться до поправи долі й
тих українців, які до тієї держави не будуть
належати. Ця всеукраїнська концепція не тіль-
ки дозволила на модифікацію становища ще
попередньої Украніської Парляментарної Ре-
презентації, але й стала — як відомо — ідео-
льогічною базою „нормалізаційної“ спроби з
1935 року. Провал „нормалізації“ та надзвичай-
не в порівнанні нпр. з 1934. роком, загострення
польсько-українських відносин, викликало в
українському громадянстві такі настрої, які
ставлять під знак запиту всю ту всеукраїнську
політичну концепцію.

Сьогодні лунають голоси, що помилкою
було видвигати взагалі таку концепцію. Треба,
мовляв, від неї відмовитись і не мати вічно пе-
ред очима ідеї державности наддніпрянських
земель, яка штовхає нас тут, у Польщі, на
шлях погубної політичної тактики та в наслід-
ку причинюється до ослаблення національної
енергії українських галицько-волинських мас.
Треба, мовляв, заперестати їздити на високому
коні, з якого дуже прикрий упадок, лиш обме-
житись до того ясного і для всіх зрозумілого
завдання, яке по суті є обороною також і всьо-
го українства. І тому треба — чуємо — прого-
лосити інші ідеольогічно-політичні тези: 1)
кожний українець, який бореться за свої пра-
ва, бореться за ввесь національний колектив, і
тому кожна частина української території, яка
оборонює свої права, діє одночасно як експо-
нент всієї нації, 2) тому найпершим обовязком
кожної національної території є вести свою на-
ціональну політику без огляду на інші україн-
ські землі, в іншій чужонаціональній державі,
3) не від нас залежить викликати міжнародній
конфлікт і тому мусимо залишити історичному
ходові подій питання, де повстане найскорше
український державницький центр.

Не можна не признати тому розумуванню
льогіки. А проте гадаємо, що ті арґументи, ве-
деві льогічно до самого кінця, криють у собі
чималу небезпеку: вони мусять знову відроди-
ти партикуляризм, який розчленуе націю на
кілька територіяльних племен, не сцементова-
них почуттям ідейно-політичної спільноти. То-
ді річ пересунеться з площини відношення до
Росії, Польщі, Румунії чи Чехословаччини, — у
площину внутрішньої української ідеольогії, у
площину ідейного формування нації, як одно-
цілого колективу, в якому мусять обовязувати
якісь спільні політичні тези, такі, які в прак-
тичному стосуванні, не довелиб до громадян-
ської війни. Важко вжитися в ті настрої, які
вже минулися; але пригадаймо собі, що чейже
кільканацять літ тому між наддніпрянцями і
галичанами панувала така ворожнеча, яка ви-
родилась просто у взаємну масову психозу, яка
була вже більшою для нації небезпекою, ніж
найгірша для українців національна політика
влади. Не можна теж забувати, що програна
галицької дипльоматії у 1923 р. була безумовно
у великій мірі спричинена відірванням галиць-
кої проблеми від проблеми всеукраїнської, бо
такі чужинецькі чинники, як італійський та ан-
глійський, не були зацікавлені у піддтримуванні
претенсій байдужної для них з геополітичних
оглядів галицької території.

Колиб ми теж приняли без застереження
теорію територіяльного патріотизму, що не
признає органічного звязку та взаємного по-
розуміння з патріотизмом інших однонаціо-
нальних територій, то у практиці мусілиб льо-
гічно дійти до того, що галичани перехнялись
би знову совітофільством та москвофільством,
наддніпрянці польонофільством а українці в
Румунії та Закарпатті спірались би на малорос-
ський ревізіонізм. Це булоб рівнозначне з хао-
тизацією політичної думки та остаточною про-
граною на всіх фронтах.

Гадаємо, що правда є посередині і що ви-
ступати проти всеукраїнської концепції київ-
ського центра можна і треба справді тільки
тоді, коли вона вироджується у практиці в
ослаблення територіяльного патріотизму. Бо
всеукраїнська ідеольогія в найменшій мірі не
шкодить, не сміє шкодити, обласному, терито-
ріяльному патріотизмові. Клясичним зразком
тої групи, яка маніфестувала на кожному кроці
свій всеукраїнський патріотизм, поступаючись
своїм територіяльним патріотизмом, якого не
могла, не вміла чи не хотіла в належний спосіб
виявити, було Волинське Українське Обєднан-
ня: його лідери, пропаґуючи всеукраїнську іде-
ольогію, проявляли такий далекий політичний
опортунізм на льокальному волинському ґрун-
ті, що мусіли викликувати у своїх і чужих вра-
жіння, немов їм ті льокальні справи в більшій
чи меншій мірі — байдужні. Наслідки — за-
гально відомі і невеселі не тільки з погляду
льокального, але і всеукраїнського інтересу.

І тому ми завжди якнайгостріше виступали
проти таких польських політиків і публіцистів,
які мали для українців тільки гарні, інколи на-
віть дуже гарні, слова про українську державу
— над Дніпром. (Із польських публіцистів ви-
ступив теж проти цього п. Ст. Лось.) Ми все
казали, що вони наслідують Заґлобу з його
щедрою рукою щодо Нідерляндів. Але навіть
у випадках, коли даний публіцист не користу-
вався тими арґументами тільки як тактичним
засобом у внутрішній польській політиці, (як
напр. клад кол. волинський воєвода Юзев-
ський), але писав таке і казав згідно з своїм
ідеольоґічним світоглядом, — він залишався
проте у сфері „Шенґайстерай“ (приклад: пок.
Войтіх Стпічинський, який у 1926. році писав
сенсаційні передові статті у щоденнику „Ґлос
Правди“ в обороні самостійности наддніпрян-
ської України та який ніколи поважно не анґа-
жувався в справах внутрішньої національної
політики Польщі). І тому теж цілком правиль-
но схарактеризував галичан кол. воєвода Ду-
нін-Борковський в останній своїй статті у
„БПУ“, яку ми своєчасно реферували: „Проти-
російський та протикомуністичний підхід має
також українське громадянство в Галичині (в
сриґ. Малопольщі), відріжняючись проте від
підходу людей з ВУО тим, що їхня ідея україн-
ської держави над Дніпром в нічому не пере-
шкоджує їм почуватися найтісніше зіспоєними
з долею та актуальними справами дня тої діль-
ниці Польщі, в якій вони народились, де жи-
вуть та в границях якої — борючись за свої на-
ціональні права — завжди підкреслюють свою
льокальну приналежність. Будучи українськими
патріотами не перестають бути передусім па-
тріотами льокальними, територіяльними.“
Польський діяч бачить саме у тому територі-
яльному патріотизмі базу для польсько-україн-
ської співпраці над позитивною розвязкою те-
риторіяльних справ, — ми бачимо у тому патрі-
отизмі здорового духа нації, який признає ви-
щі ідеали та глядить з широкої перспективи у
далеке будуче, а проте не тратить ні на мить з
очей небезпеки, що грозить тепер, негайно, в
нинішньому дні одній частині народу на одно-
му кусні національної території.

Всеукраїнська концепція не тратить своєї
вартости, дарма, що вона тепер, через невдачу
нормалізаційного періоду, перейшла виключно
у сферу **теорії. Відбудовою її практичної варто-
сти може бути тільки основна зміна польської
національної політики та признання української
політичної особовости.** Тому автоматично на
перший плян висувається українська проблема
в Польщі, як **проблема сама для себе,** автома-
тично теж на перший плян висувається боротьба
українців у Польщі за свої права. Через те
й можна сьогодні говорити про такий широкий
консолідаційно-політичний фронт, в якому по-
руч із українськими націоналістами булиб і га-
лицькі москвофіли, разом з усіми нами заінте-
ресовані у збереженні деяких означених укра-
їнських краєвих цінностей. Але це не може ма-
ти нічого спільного з нашим відворотом від до-
теперішнього нашого становища супроти Росії
і комунізму! **Антиросійське й антикомуністичне
становище мусить залишитись таке саме, різке
й безкомпромісове!** І все галицько-волинське
громадянство, найширші наші народні маси,
зокрема наша молодь, мусить надалі зберігати
ті моральні імпондерабілія, що їх дає всеукра-
їнська ідея.

ік.

Сполучені Держави Північної Америки та Канади.

Недавня промова президента Сполучених
Держав Північної Америки Рузвелта перед ка-
надійською публикою і в канадійськім містечку
Кінґстон звернула на себе увагу не тільки в Аме-
риці, але й у цілому світі. „Запевняю вас“ — го-
ворив Рузвелт — „що нарід Сполучених Держав
не стоятиме бездільно, якщо канадійська земля
булаб загрожена нападом з боку іншої дер-
жави“.

Вже сам підхід до справи, допущення мож-
ливости якоїсь чужинецької інвазії на канадій-
ську землю дав світовій пресі всіх відтінків те-
му до ріжнородних здогадів. Ворожа Німеччині
европейська преса підсуває Рузвелтові інтен-
цію грозити під адресою III. Німеччини, яка го-
рячково розглядаючись за кольоніями і сирови-
ною, не зжахнулась би якимсь несподіваним,
бравурним нападом на рідкозаселену та багату
на всяку сировину Канаду. В цій самій пресі аж
кишить від здогадів, що заява Рузвелта стоїть
у звязку з розкритою недавно німецькою шпіон-
ською орґанізацією у Сполучених Державах.
У документах цієї орґанізації мали найти дока-
зи про якісь, ближче неозначені, анексійні пля-
ни Німеччини дотично одної з областей амери-
канського континенту.

Інакше насвітлює промову Рузвелта та ча-
стина американської преси, що радо бачилаб
цілковиту відмову Сполучених Держав від
встрявання до неспокійного европейського ка-
зану, тобто послідовне зберігання т. зв. доктри-
ни Монроа. Той „клясично-американський“ пре-
зидент у своїм маніфесті з 2. грудня 1823 р. ви-
словився був між іншим, що уряд Сполучених
Держав „не буде стояти пасивно“, якщо держа-
ви святого аліянсу (тобто тодішня европейська
антанта під проводом Австрії) „хотілаб вміша-
тися, байдуже в якій формі, у внутрішньо аме-
риканські справи“.

Стилізація недавньої промови Рузвелта в
Канаді дійсно нагадує собою слова маніфесту
президента Монроа з 1823 р. Патріотична аме-
риканська преса, підкреслюючи це, з вдоволен-
ням акцентує, що Рузвелт перевищив свого дав-
нього і славного попередника, бо коли ост. під
„американськими справами“ розумів тільки те-
риторію Сполучених Держав, то Рузвелт поши-
рює доктрину Монроа ще й на Канаду. Одначе
таке пояснювання промови Рузвелта найшло по-
гану пресу в Англії. Канада, як відомо, є англій-
ською домінією, сувереном якої англійський ко-
роль, отже нічого дивного, що чимало англій-
ських пресових орґанів між рядками дає Спо-
лученим Державам зрозуміти, що британський
уряд має також щось сказати про територіяльну
безпеку Канади та не звертався до Рузвелта за
забезпеку Канади.

Президент Рузвелт, вернувшись до Білого
Дому, уважав за вказане дати своїй пресі не-
сподівану догану, а разом з тим повчальну лек-
цію. Він заявляє, що американські журналісти
цілком не зрозуміли його слів, що так дуже
нагадують доктрину Монроа про поширення
доктрини Монроа на Канаду Рузвелтом не може
бути мови, бо президент Монроа у свому го-
лосному маніфесті **„самозрозуміло влучив Ка-
наду в круг американських держав“.** Іншими
словами, заява Рузвелта, що Сполучені Держави
перебирають на себе обовязок стерегти англій-
ську домінію, Канаду, малаб бути тільки ствер-

дженням обовязку, який Сполучені Держави вже
перед сто роками взяли на себе. Не входячи
ближче в історичні подробиці про те, яке було
перед сто роками правно-державне положення
Канади у відношенні до Англії та до Сполуче-
них Держав (це дійсно доволі темна і спірна
історична сторінка), треба всетаки ствердити
факт, що промова президента Рузвелта та його
коментар до неї є дійсно втручанням у внутрішні
справи британської імперії. Це тим більше впа-
дає в очі, що до південної Америки Сполучені
Держави стосують інший підхід, а саме вони у
відношенні до Півдня придержуються прокля-
мації Рузвелта з березня 1933 р. про „політику
доброго сусідства“ і ні одним словом ніколи не
заявили своїх патронатських претенсій над те-
риторіями не то, кажім, далекої Арґентини, але
й навіть сусіднього Мексику.

Як ставляться до заяви президента Рузвелта
та самі канадійці, між якими, як відомо, на
третьому місці стоять українські переселенці,
ще не знаємо. Але що в англійсько-американські
відносини промова Рузвелта внесла момент не-
довіря — це певне. Англія дійсно мусить скоро
та сильно зброїтись, коли має сміло ставити чоло
до всім тим небезпекам, які їй загрожують на
всіх континентах та океанах.

Чи направду шириться комунізм по наших селах?

(Лист з села).

Нераз читаємо ріжні алярми в пресі, що під впливом перенаселення і браку землі — варстату праці для селянських рук, село наше іде за голосом підшептів большевицьких агітаторів з ріжних „людових фронтів", словом: комунізується. На доказ цього вказується на ріжні комуністичні процеси, на яких між підсудними жидами, — переважно провідниками, — бувають також і українці.

Що в багатьох комуністичних процесах виступали також і українці — це правда. Також правда і те, що число тих процесів в останніх часах дуже зросло: знак, що комуністичні агітатори посилили свою розкладову роботу на нашому селі. Нема ніякого сумніву, що загальна радикалізація настроїв у масах, яка прийшла в наслідку невдачі нормал. спроби з 1935. р. вплинула також на збільшення активности комуністичної пропаганди; зросло теж політичне совітофільство.

Але коли подивитися зблизька на ту комуністичну розкладову акцію між нашими селянами і приглянутися тим успіхам, які большевицькі агітатори досі осягнули, то можемо бути спокійні: не такий чорт страшний, як його малюють і не так глибоко запустила ця акція своє коріння в наш здоровий і відпорний національний організм, — якби це декому здавалося.

У свідомих селах большевицькі агітатори не мають ніяких успіхів, бо ті селяни, що ходять до читальні, читають свої добрі часописи і знають, „що в світі чувати", — ніколи не підуть на їх гачок. Вони добре знають, що діється в захвалюванім большевицькім „раю", а головно на большевицькій Україні, де українців масово розстрілюють та засилають на Соловки. До свідомих сіл і селян агітатори навіть не пхаються, бо добре знають, що вони нічого там не скористають і шкода їхнього труду. Зате вони намагаються стягнути і позискати для себе найтемніших типів: ріжних ножівників і злодіїв й усякі безхарактерні одиниці, які готові за гроші не тільки служити большевицьким агітаторам, але навіть рідного батька замордувати.

Що це не голословне твердження, хочу подати факт, що трапився в одному селі. Село, про яке розказую, дуже свідоме, про ніяких комуністів у ньому не було мови. У всіх установах ішла творча праця, не було ніяких партійних роздорів, ані сварок, не було розбивачів ані споміж старших ані молодших. Про комуністичні летючки і большевицьких агітаторів теж ніхто ніколи не чував. Молодь поза кількома одиницями була свідома, ходила до читальні, читала добрі книжки і часописи. Одне тільки погане явище було в селі: крадежі. Та в нинішніх часах, крадежі бувають майже в кожному селі, тому то і тут ніхто цьому так дуже не дивувався. Дивувалися тільки одному: хто може бути справцем крадежей, хоч більш-менш сподівалися, хто то такий. Але щож, поки за руки не зловив, не можна сказати: це злодій.

За якийсь час село ще більше почало дивуватися: від якогось часу, хтось почав розкидати комуністичні летючки і розвішувати червоні прапори по стодолах та грушах. Ба, що більше: одного разу трапилося навіть таке, що в часі якоїсь святочної академії, підчас співу національного гимну, кількох парубків (якраз, щодо яких загально в селі здогадувалися, що вони крадуть), не то, що не встали, але ще й почали свистати та кричати ріжні вивчені від агітаторів дурниці. Іншим разом, коли місцевий аматорський гурток давав протибольшевицьку виставу „В кігтях Г. П. У.", ті самі типи вдерлися підчас дії на сцену і домагалися припинити виставу. Розуміється, що один і другий раз впорядчики їх чемненько випросили зі салі, гарненько провчили, а щоб на будуче таке не повторилося, викреслили їх з членів усіх товариств і на ніякі імпрези ніколи до салі не впускали.

Так закінчилася їх „діяльність" і виступи в читальні, але поза читальнею, вони „діяли" дальше: розкидали летючки, вивішували червоні прапори і... нічого не робили, тільки добре їли, бавилися, мали багато грошей і найгарніше в селі вдягалися. А рівночасно з тим, крадежі повторювалися дальше і не було такої ночі, щоби комусь, десь, щось у селі не вкрали.

Ті крадежі і разом з тим комуністична „діяльність" тих типів, тягнулися в тому селі досить довго, бо щось аж півтора року. Аж одного дня велика новина в селі: вночі вкрали в одного господаря з хліва безрогу, крадіж виявилася і всіх злодіїв поарештували. Показалося що справцями крадежі були... якраз ті „апостоли" большевицької ідеї. А коли їх позасуджували за ту крадіж по рокові і забрали до вязниці, від того часу село має і на „ідейному" і на „крадіжному" полі чистий спокій.

Між такими то типами поширюється нині комунізм. Тільки таких „комуністів", що їх судять за крадежі або таких злодіїв, що їх судять за комунізм, можна ще нині стрінути в большевицькому таборі. За такими нам нема чого жалувати. Також нема чого завидувати „людовому фронтові" таких членів. І не маємо чого боятися, що комунізм поширюється по наших селах. Хоч це не значить, що з цими незначними проявами не треба боротися.

Степан Женецький.

Нове протиукраїнське підприємство в Парижі.

(Докінчення).

IV.

Гулевич хоч і перекінчик, але впертість заховав чисто українську. Не розчарований першою невдачею свого антиукраїнського вибрику він продовжує, де тільки може, воювати з українською примарою. Не з його вини кампанія ця досі бодай не мала реальних наслідків: крім кількох заміток в журналах і газетах, про істнування яких знають лише вперті бібліографи, — я ніде у поважних органах не бачив наслідків фантазій Гулевича.

Але від деякого часу Гулевич таки найшов поважнішу авдиторію для своєї антиукраїнської пропаганди. Наш землячок став секретарем недавно заснованого з ініціятиви російських кол французького товариства „Друзів Національної Росії". Товариство це, на чолі якого стоїть правий сенатор Лемері, має своїм завданням „поборювати большевизм, культивувати приязнь та симпатії до давньої Росії і готувати ґрунт до союзу Франції з визволеною Росією, яка буде великою імперією".

Розуміється, ми нічого не можемо мати проти того, що деякі французькі кола хочуть поборювати большевизм. Це справа французів і і в усякому разі нема сьогодні на земній кулі свідомого українського патріота, який боронив би сталінський режім, що фактично знищив решітки українських державницьких познак в їх радянській формі.

Не нам також тут суперечитися з французами, чи царська Росія варта, щоб культивувати її память. Проте той, хто займався історією всіх франко-російських аліянсів (а було їх три, тепер вже четвертий) знає, як сумно вони кінчалися для Франції.

Але нас цікавить та точка програми французького товариства, де читаємо про майбутню

Д-р КОСТЬ ЛЕВИЦЬКИЙ.

Михайло Димет

давній львівський громадянин.

(1819 — 1890).

Михайло Димет належав у минулому століттю до найповажніших і найбільше свідомих українських громадян у Львові. У свому житті переходив він тяжкий шлях, а не покинув рідного народу та памятав про нього і помагав йому. І як би так, як він, поступали були всі наші міщани, то українське міщанство не булоб затрачувалось, а булоб піднесло свій промисл і купецтво, та міста булиб нині в наших руках. Тимчасом сьогодні мусимо **витворювати нове міщанство,** бо давнього міщанства вже нема, воно перевелось...

Михайло Димет народився 1819. року в громаді Дунаїв, бережанської округи, та звідти перейшов до Львова, де ходив до школи і тут згодом відкрив торговлю церковними параментами, як церковні ризи, літургічні прибори, образи і книжки, що була приміщена у Львові в Ринку ч. 20, в його домі.

Необізнаний тоді з політичними відносинами у Львові вступив був Михайло Димет до польської „Ґвардії народової" у 1848 р., за що австрійський уряд покарав його примусовою військовою службою у 63 полку піхоти, яку він відбув один рік, 9 місяців і 7 днів. Після того прикрого для нього польського політичного епізоду, взявся Михайло Димет до поважної купецької роботи та зачав думати вже про рідний чарід.

Як львівський купець визначився Михайло Димет таким чином, що на весні 1862 р. привіз він з Києва більшу скількість українських книжок, між ними поезії Шевченка та світлини українських письменників. Запас тих книжок і світлин негайно розібрали у Львові гімназійні учні і студенти університету. Рідна письменність з України зробила величезне враження на нашу інтелігентну молодь. Українські твори, головно поезії Шевченка, промовили чарівною силою до молодечих сердець, ними захоплювалась наша молодь. Вона переписувала ці поезії, вивчувала їх на память, деклямувала і поширювала по цілому краю, так, що на очах прокидалась між молодю національна свідомість, гомоніла українська розговірна мова, замісць польської.*) І я дитиною бачив цю нашу захоплену молодь...

Отсе була перша і велика заслуга Михайла Димета. Його не можна називати „кольпортером" Шевченкових поезій, бо це був свідомий громадянин і меценат, що більшу частину накладів покривав **власним коштом** та поширював видавничі наклади, як ідеольогічну пропаґанду.

На це вказує дальша діяльність Михайла Димета, бо вже в роках 1864 і 1865 вийшла у Львові накладом Михайла Димета **„Руска Читальня",** що видавав Ксенофонт Климкович: „Чайковський", роман з козацької старини Е. Гребінки; „Цигани", драма О. Корженевского, перевів з польського Д. Лозовський; „Шельменко наймит", комедія Г. Квітки; „Косове Поле", повість Хохолушка, перевів з чеського Л. Лопатинський і „Вечори на хуторі", повість М. Гоголя, переведена з московського.

В тому часі Михайло Димет спровадив, за порозумінням з Юліяном Лавровським, театральну дружину під дирекцією Омеляна Бачинського з Великої України до Галичини і таким робом ми дістали наш перший український театр...

У 1867. році дає він знову гроші на **видання німецько-українського словника** професора Омеляна Партицького, що вийшов в томуж році у Львові, в друкарні М. Ф. Поремби. А в 1880. році відступив він останній наклад того словника Товариству „Просвіта" у Львові з тим застереженням, щоби з доходу скласти окремий фонд на видання ще більшого словника. Виділ приймив „благородну" оферту М. Димета — як подано у протоколі — але мабуть досі не появився той більший словник заходами й накладом „Просвіти"...

По заснуванні „Просвіти" у 1868. р. він став її членом і своїм значнішим датком причинився до того, що у 1869. році вийшла **перша популярна книжечка** з „Просвіти" п. н. „Зоря", яку написав професор Омелян Партицький. Михайло Димет був потім членом Головного Виділу „Просвіти" в роках: 1870 до 1873 та виконував обовязки контрольора.

Доказом того, яку пошану мав Михайло Димет в українському громадянстві у Львові, служить ось яка подія: коли віче українців міста Львова 4. травня 1884. року постановило вислати депутацію до цісаря з протестом проти єзуїтської реформи наших оо. Василіян, то від українців міста Львова вибрало воно до тої депутації двох членів: професора університету о.

*) Про діяльність Михайла Димета згадано у своїх споминах: професор Филип Свистун, Прикарпатская Русь подъ владѣніемъ Австріи, Львовъ, Изданіе О. А. Маркова, 1895. Відтак доповнив їх цікавими даними: професор д-р Іван Брик в календарі „Просвіти", за 1937. рік.

„велику російську імперію", бо — розуміється — така імперія мусить, за думкою товариства, включати також і Україну. Хоч ніким не уповно важені, але сміємо запевнити шановних панів з французького товариства „Друзів Національної Росії", що такої Росії ніколи не признає та лавжди буде її поборювати український нарід, який не для того пролив стільки своєї крови, щоб побачити на своїх землях „Національну Росію". Чи така Росія є в інтересах Франції — про це знову таки нехай судять самі французи. Історик франко-українських зносин, кермуючись досвідом минулого, не вважатиме, що Франція буде мати якусь користь від такої Росії.

Може — все буває — ці слова у перекладі, очевидно, дійдуть до якогось члена згаданого Товариства. В такому разі вони з користю для себе прочитають текст, що звучить: „Є чутки, що цариця Катерина хоче заволодіти цілою Україною. Якби так сталося, це булоб річчю незвичайного значіння для нас, бо: 1) Росія придбає забагато сил і багацтв, бо Україна є безпеpечно найбільш родючим европейським краєм, який найбільш вабить людей поселюватись у ній; 2) Україна захищатиме Росію від Туреччини; 3) Україна наблизить Росію до володінь цісаря, річ, якої наслідків для Франції навіть не можна передбачити. „Ті слова походять не від якогось „німецького аґента", а не більше і не менше, як від славного графа Вержена, знамени того французького міністра закордонних справ, що причинився до звільнення Сполучених Держав Америки та якого імя добре відоме членам французького товариства, про яке тут іде мова. А писав цей текст Вержен 6. травня 1780 р., як інструкцію свому послові у Росії, маркізові Вераковi. Мимоходом беручи, за тих часів для Франції „цісар" значив стільки само, що сьогодні Німеччина Гітлера.

Я навмисне навів цей старий текст, бо товариство по своїй суті є підприємством антиукраїнським і властиво для цього його й будуть використовувати. Перші французькі брошури Товариства „Від минулого до майбутнього Росії" (самого Гулевича) та „Росія і Франція" (самого Лемері) немов тільки накреслюють схему нової вязниці народів, але Гулевич приготовляе для Товариства спеціяльну публікацію, присвячену українській справі. Неважко передбачити в якому дусі буде написана ця публікація.

Не знаємо точно, коли вийде заповіджена „українська" публікація, але покищо французьке Товариство приготовляе в жовтні місяці російську анексію ...Анни Ярославни. З нагоди ювилею хрещення Руси французьке Товариство братиме діяльну участь у святах, які російські монархісти орґанізують в Сенлісі, місті біля Парижа, де жила останні свої роки київська княжна. Отже з доньки Ярослава роблять москoвку й це вона так мовити має бути патронкою евентуального пятого вже франко-російського аліянсу з „Національною Росією". Ну щож, хай святкують! Від цього ані памяті Анни нічого злого не буде, ані цілій Україні, яку вже нераз на культурній ділянці окрадала „Національна Росія". Пострадає від цього лише історія. Колись я багато займався Анною Ярославною і можу запевнити панів з „Товариства Друзів Національної Росії", що нема ніякого тексту, повторюю ніякого, де Анну Ярославну виводилиб із Москви. Не тільки виводили її французькі джерела з Києва, але завжди підкреслювали, що Київ нічого не мав спільного з Москвою. Знову таки наведу французький текст, що звучить: „Є велике проваллля між київською Русю Ярослава, князівською та лицарською, дуже подібною до решти Европи, та азійською, деспотичною Москвою, ледви визволеною від монгольського ярма". Писав ці рядки у 1834 році відомий тоді французький славіст Люї Парі.

Наведений текст варта булоб поставити як мотто на програмі свята в Сенлісі, яке приготовляють російські монархісти разом зі своїми французькими приятелями, особисто без сумніву поважаними людьми й французькими патріотами, але на жаль, кажучи деліканто, мало що розуміючими в питаннях східної Европи й наївно задивленими у російських „знавців".

V.

Хтож ці французи, які знову дали себе піймати на російський гачок? Переглядаючи немалу листу членів „Товариства Друзів Національної Росії", находжу там знайомі мені імена, людей, що так чи інакше вже виявили себе словом чи ділом в нашій многострадальній справі.

Отже бачу насамперед старенького правого сенатора Готро, який уже 10 років тому, в липні 1927 року, бенкетуючи на святі, що його уладила париська монархічна ґазета „Возрождение", виголосив промову, де між іншим ствердив: „Щож торкається України, ми не повинні висловитися за її самостійністю. Українська маса хоче автономії, а не самостійности. Російський уряд сам матиме право рішати це питання". Одночасно п. сенатор великодушно радив поділити Правобережжя між новою Росією та Польщею.

Подаючи свого часу промову сенатора Готра в українській пресі, ми зазначували, що та програма не нова для українців, бо вони мають для неї коротку назву „Андрусів". Після десятки років нам нічого не треба змінювати в нашому підході до промови п. Готра і нас, очевидно, не дивує його присутність в „Товаристві Друзів Національної Росії".

В листі членів Товариства зустрічаемо далі спенсіонованого ґенерала Анрі, колишнього члена французької військової місії у Варшаві за часів варшавського договору 1920 р. Ось Люї Марен, знаний лідер правої католицької партії, енерґійна при свому пізному віці людина з великими симпатіями до Польщі. Поруч з ним фіґурує граф Сент-Олер. Цей колишній дипломат матиме завжди свою сторінку в історії франко-українських взаємин, сторінку дуже сумну. З ініціятиви Сент-Олера та його „знавців" в українських справах, гохштаплера „консуля" Енна та „землячка" Василя Шульгина, у листопаді 1918 р. відбулася у Ясах ганебна нарада, на яку збіглися всі росіяни всіх кольорів і де в провокаційний спосіб лаяли українство. Пізніше Сент-Олер став активним польонофілом.

Тут-же бачимо імя особисто симпатичного колишнього правого посла, поета Магальона, який колись підтримував концепцію варшавського договору і навіть я сам чув у 1920 р. його промову, в якій він ґльорифікував той договір. Тепер він у таборі „Національної Росії", але сумніваюся, чи він краще орієнтується в наших справах, ніж у 1920 році, коли я особисто почув від нього, що столицею України є Тифліс!

Дуже характеристично, що велика частина членів Товариства це були колишні активні політичні полонофіли. Тепер, коли багато французів ремствує на примирні поль.-німецькі відносини, колишні французькі польонофіли стають речниками ...Росії. Штовхає їх до того постійна їх ворожість до українства, оперта передовсім на політичному, ба навіть ґеоґрафічному анальфабетизмі в українських справах.

Жаль, що таких людців усе ще у Франції немало, але щастя, що — щораз менше.

Ілько Борщак.

Що писало „Діло" 50 років тому.

Четвер, 30 (18) серпня 1888.

ЗАВДАННЯ МОЛОДІ.

У передовій статті п. н. „Красна задача для руської молодежи" пригадує „Діло" українській молоді, що минув час жнив, найтяжчої праці на селі, і почалася пора, коли селянин має трохи більше часу і голову вільнішу від клопотів, тому вона й найвідповідніша на культурно-освітню роботу.

„Руська молодь не може проводити ферій так, як їх може проводить молодь інших народностей, тобто тільки для власної приємности і забави — руська молодь мусить лучити ту приємність з правдивим патріотичним хісном, що лежить в поважному зближенні до сільського й маломіського люду і в сердечному, не менторському, але братерському впливі на той люд. Кожний руський молодець проводячи ферії на селі, повинен при всяких нагодах старатись зблизитись до народа, пізнавати його і взаїмно дати народові пізнати себе і виробляти собі у народу довіря".

ПРОБНА МОБІЛІЗАЦІЯ.

„З Петербурга повідомляють, що маневри під Єлисаветградом, на які також і цар виїжджає, це рід пробної мобілізації. В маневрах мають взяти участь два останні роки резервістів з ґуберній полтавської, харківської, чернигівської, курської й орельської і мають доповнити одну резервову дивізію піхоти і резервову бригаду артилерії. В цих маневрах мають застосувати також полеву почту і зробити пробу з залізницею, щоби виказати, наскільки можливий швидкий транспорт більших мас війська"

ВСЮДИ ЖИДИ!

Під таким наголовком читаємо в новинці: „На початку цього шкільного року подалося 300 студентів до приняття до київського університету. В цьому числі було 150 подань від жидів, але кураторія приняла тільки 20 з них. Таксамо в Одесі було 80 кандидатів жидів, з яких приняли тільки 6.

д-ра Омеляна Огоновського і львівського купця Михайла Димета. Цісар приняв цю делеґацію в дні 30. квітня 1885. р. і її іменем промовляв до цісаря професор університету і сеніор Ставропігійського Інституту д-р Сидір Шараневич. А Студентське Товариство „Січ" у Відні заіменувало тоді тих всіх трьох членів делеґації своїми почесними членами.

Михайло Димет був також загально поважаним громадянином у місті Львові, бо впродовж 27 років вибирали його радним міста Львова, і довший час був він заступником президента Торговельної Палати як також директором Галицької Каси Ощадности у Львові.

Та Михайло Димет хотів ще причинитися до поширення нашої промисловости у ділянці ґарбарства і білошкірництва. На ту ціль він закупив був відповідний ґрунт на Замарстинові і поставив там фабричні будинки та давав свому синові потрібні фонди на ведення того інтересу, але довга недуга сина і потім його смерть припинили ці наміри і ґарбарню треба було зліквідувати.

Зломаний цими подіями помер Михайло Димет у Львові 18. липня 1890. року. З торговельної практики Михайла Димета вийшла більша кількість торговельних помічників, з котрих, — оскільки тямлю — останній був Кость Урбан, що дійшов був до самостійного текстильного підприемства у Львові та несподівано помер 1909. р.

Отсі життеві змагання нашого давнього і славного львівського громадянина, котрого я знав особисто, пригадую як окрему сторінку нашої історії, бо нинішні дні найбільше годяться на те, щоб його ясна постать світила прикладом нашому громадянству.

Львів, 10 серпня 1938.

Ювілейне свято в честь „Просвіти"

В ЗАСТАВЧУ.

Дня 24. липня ц. р. відсвяткувало Заставче, пов. Підгайці Ювілей „Просвіти". Саля і сцена читальні були гарно прибрані, на сцені намальована побільшена відзнака „Просвіти". На програму святкового вечора зложилися хорові продукції, рецитації і деклямації, реферат (п. Вол. Пришляк), Привіт „Просвіті" (голова читальні п. Ізидор Сулима) і подяка від філії (п. В. Даньків). Всі точки випали вдатно, особливо подобалися пописи дітей. Свято закінчив величавий Живий Образ „Слава Просвіті", уложений на зразок, як подає журнал „Просвіта". На сцені на підвищенні стала алеґорія „Просвіти" — гарна дівчина, по її боках хлопці і дівчата з відкритими книжками в руках, звернених у сторону „Просвіти". Два хлопчики клячать перед нею зі схрещеними прапорами. На переді сцени стоять дві дівчини з датами: 1868 і 1938. По піднесенні куртини хлопці і дівчата рецитують слова патріотичного вірша.

Національним гимном кінчиться це скромне, але прегарне свято в честь Матері—„Просвіти". Слід згадати, що в день свята всі свідомі громадяни Заставча прикрасили свої вікна ювилейними наліпками „Просвіти". До Головної „Просвіти" у Львові вислано збірний привіт з печатками і підписами виділових усіх місцевих установ: Читальні, Кружка Рідної Школи, Кооперативи „Самопоміч", Госп. Кред. Спілки „Ощадність" і Кружка „Сільського Господаря"

Сторінка без політики.

„Плятінум" — містечко далекої півночі.

В найдальше на північ висуненій окраїні Північної Америки — на півострові Алясці, недалеко побереж моря Берінга — в країні, що до недавна була безнадійною спірною пустинею, без дерев, без життя — почався ненадійно рух. Там відкрили плятину, дорогий метаь — куди дорожчий від золота. Ціна плятини в останньому часі замітно піднеслася.

Шукач золота.

Це діялося в 1926 р. коли у цю сумну країну — що на кілька літніх місяців переміняється у непролазну мочаровату пустиню, три четвертини року скована ледом — прибув один шукач золота. Збудував він собі шатро й почав робити пошуканки за золотом. Та не знайшов його. Вже тиждень копав він тут і там землю, перепокуючи її — але не натрапив на найменший слід „жовтого" піску. Замість нього — траплялися маленькі грудки якогось іншого металю, що його наш шукач взяв за срібло. Але щож — марна це потіха: срібло не має такої ціни, щоб за ним іти аж так далеко і ледви чи оплатиться „шкіра за виправу". Та на безрибю і рак риба, добре й це. Наш шукач почав для потіхи збирати цей „срібний" пісок і продовж кількох тижнів „наполокав" його кілька фунтів. Врешті потиснули морози і він забрався на полудне.

Радісна несподіванка.

Зі своїм невеликим вантажем наш шукач вернувся в „тепліші" краї і в першому стрічному містечку рішив продати свій „добуток". Та ніхто не хотів від нього купити цього металевого піску, тим більше, що він не подобав навіть на срібло: він мав темніший блиск від срібла й найважніше — мав значно більший тягар, як має срібло. Сумний пошукач пішов з ним до хемічної лябораторії, щоб врешті знати бодай, що він має. І ось тут чекала його радісна несподіванка: в лябораторії йому сказали, що це плятина — і що за свою знахідку він може взяти великі гроші. І справді — ще того самого дня він продав її за 20 тисяч долярів.

В пустині зароїлося.

На вістку про цю незвичайну знахідку кинулося шукати щастя на Дал. Півночі багато людей. Вже в короткім часі повстала там ціла оселя, що її від головного продукту цієї землі — назвали „Плятінум". Оті люди покупили собі поодинокі пайки землі і стали добувати плятину.

Одначе вже в короткім часі — виексплуатували всі близькі терени — і нині добувають плятину у віддалі яких 20—30 км. від містечка „Плятінум". Способи експльоатації теж змінилися. Замість лопатами, плятину добувають окремими приладами. Її найбільше є на дні ріки і експльоатація посувається вздовж неї. Замість поодиноких паїв повстала нині акційна спілка, яка послуговується наємними робітниками.

Важкі умовини життя — але й поважні зарібки.

Праця там дуже важка і триває вісім годин. Робітники — це здебільша ескімоси. Одначе підчас важких зимових місяців мусять вони переїздити в тепліші околиці. Мешкають вони в бараках та шатрах, побудованих спілкою. Заробляють пересічно по 2 доляри за годину праці, але більшу половину з цього видають на скромне удержання. За одну пайку хліба з шинкою треба заплатити доляра, стільки само за пляшку пива. Головно дорогий опал. Річ у тому, що ціла околиця зовсім позбавлена якогонебудь дерева і до огрівання шатер уживають спеціяльно збудованих малих печей, огріваних нафтою. Всі засоби харчів, нафти і т. д. спроваджують літаками і тому ціна тих продуктів така висока.

Без свят і без ніяких розваг.

Тому, що працювати там можна тільки продовж небагатьох літніх місяців — всі робітники використовують цей час тільки на працю, без найменшого відпочинку, без свят і без якихнебудь розваг. Не можна стратити ні хвилиночки часу — бо прийде зима і праця мусить завмерти на пів року. У містечку є один фризієр, раз на тиждень прилітає літаком лікар.

Досі видобули плятини за 1 міліон долярів. В останньому часі ціна на плятину піднеслася і рух там збільшився. В 1938 р. спровадили там машини коштом 800 тис. долярів, щоб розбудувати експльоатацію. Плятина находиться у виді дрібного порошку. Виполоканий метаь перевозять до Такоми, де його чистять. Досліди виявили, що при дотеперішніх розмірах експльоатації — її вистачить ще на 20 літ.

Відтак ця околиця знову переміниться в безнадійну, сумну пустиню. А „Плятінум" стане таким собі „мертвим" містечком, що їх в Америці є вже досить багато.

Червоношкірі на „воєнній стопі" в Льос Анджельос.

Індіяни стейту Оклягома одягнули на голову воєнні прикраси, розмалювали своє тіло страшними рисунками і зявившися в Льос Анджельос, ладяться боронити свою опікунку міссіс Барнет. Хоч дім міссіс Барнет стереже збайливо поліція, всеж таки червоношкірі вспіли продістатися до городу й там бережуть власницю дому.

Бій відбудеться тоді, коли поліція приступить до виселення власниці дому, який вона дістала від свого мужа, червоношкірого міліонера Джексона Барнета.

Десять літ тому Барнет був власником невеликого кусня землі в Оклягомі, недалеко міста Генрієти. Виявилося, що в землі була нафта і її відкупила нафтова спілка. Після цього майно Барнета підскочило до суми 7 міліонів долярів і його проголосили найбагатшим індіянином.

Теперішня міссіс Барнет була в нього кухаркою. Індіянин оженився з нею вже в пізному віці. Барнет був одним із найбільш ексцентричних нюйорців. Кожного дня він виходив на вулицю біля свого дому й кермував вуличним рухом. Хочби не знати яка погана погода була, Барнет завжди стояв у білім, просто з бал, костюмі. Він умер у 1932 р. скінчивши 92 роки.

Його свояки почали оспорювати завіщання, яке покійний зладив у користь його вдови, запевнюючи, що Барнет оженився вже тоді, коли був невідповідальний за свої вчинки. Спираючися на доказах свідків, які оповідали про ексцентричність Барнета, суд рішив відібрати вдові по ньому міссіс Барнет капітали та виселити її з дому Барнета. Вдова звернулася за допомогою до червоношкірих, які у свою чергу перевели мобілізацію та вийшли на „воєнну стопу", як це вони колись називали початок воєнних акцій.

МУРИНСЬКА ПРОЦЕСІЯ.

Ще перед трьома тижнями відбулася в Ню Йорку велитенська маніфестація муринів. Маніфестація відбулася в муринській дільниці Ню Йорку Гарлемі. Мурини йшли збитими лавами по вулицях, плескали в долоні та вигукували: „Мир, браття, о чудо!.." Одночасно пять оркестр грало наймодніші нюйорські пісеньки.

На переді, у прегарнім авті, яким кермував білий шофер (божеський отець має теж своїх звеличників і між білими) їхав муринський бог „божеський отець", як вони його називають. За ним ішли численні ряди ангелів, архангелів, пророків та інших „ранг" обох полів, всі босі та в білих одягах. Що хвилинки хтось вскакував на ступні авта, щоб стиснути чорному богові руку, або по дружньому поклепати його по плечах. Одна з пророчинь, яка їхала верхом на білому коні, не вдержалася в сідлі і звалившись, упала коміть головою у відро зі зимним холодцем. Одначе вона незбентежена зовсім випадком, вскочила знову на сідло та їхала далі, гейби нічого не сталося.

Відтак учасники маніфестації заімпровізували танці, на які „божеський отець" дивився із вдоволеною усмішкою. Похід тривав коло двох годин. Укінці більшість ангелів так стомилася, що піт лився з них струмом. Очевидно, на час походу мусіли стримати ввесь вуличний рух і вислати кілька тисяч поліцистів, щоб вони вдержали лад у стотисячній юрбі.

———o———

НОВІТНЯ СПЛЯЧА КНЯЗІВНА.

В місцевости Катарінадорфель у східній Чехії заснула молода служниця на прізвище Шитлик ще 17. ц. м. і не зважаючи на всі заходи, не вдалося її досі розбудити. Цей дивний сон викликав не лиш сензацію серед мешканців села, але й серед представників лікарського світу, тим більше, що згадана служниця зовсім не нарікала, начеб їй щонебудь дошкулювало. В тому дні, коли заснула, вона виконувала всі свої обовязки як завжди, без найменших труднощів.

Новітню сплячу князівну віджинвляють на доручення лікарів штучними засобами.

———o———

„СИНТЕТИЧНИЙ ДІМ".

Такий синтетичний дім можна оглядати на виставі, зорганізованій у Франкфурті. Від 3-го вересня до 9-го жовтня ц. р. Цей дім збудували майже в цілості зі синтетичних будівельних матеріялів. Серед каміння, що його вжили до будови, є один рід синтетичного каменя, який можна пилувати, як дерево. Також до ізоляції вжили нових матеріялів. Щоб дати змогу фахівцям познайомитися з подробицями будови цього дому, його північну стіну продовжили, не викінчуючи її при тім, так, що на перекрою можна пізнати всі матеріяли, які творять склад стін синтетичного дому.

Кімнати великі та ясні. Обстанова теж виконана зі синтетичних матеріялів та заспокоює всі найновіші вимоги. Довкола дому є малий город і посередині городу водограй у басені зі синтетичного каменя, що незвичайно вдатно імітує мармур.

ЧОЛОВІК, ЩО САМ СЕБЕ НЕ ПІЗНАВ.

Ми вже писали про успішну операцію на двох сліпих, що її перевели славні американські лікарі. Коли перед кількома днями зняли одному зі „сліпців" Едвардові Мартінові опаску з очей, хірурги заявили:

— Тепер ви можете дивитися.

Мартін, який осліп 25 літ тому, відтрунув рукою лікаря і перш усього кинувся до дзеркала. Останній раз бачив він себе в дзеркалі 17-літнім гарним молодцем із чорним волоссям.

Тепер із дзеркала дивилося на нього чуже лице, засіяне зморщками, у волоссі висріблювалися ясні, сиві смуги.

Мартін пристанув на мент, начеб себе не пізнавав. Відтак гірко усміхнувшися, відвернувся від дзеркала.

І ВІК НЕ ПОМІГ НА НАЛІГ.

В місцевости Мікулівці коло Мукачева помер перед кількома днями 105-літній жид на прізвище Якубович. Ще рік тому, коли мав 104 роки ставав він перед судом обвинувачений у тому, що гонив нелегально спірт! Той 104-літній жид мав таке залізне здоровля і мав ще стільки сили, що сам обслугував свою гуральню і сам він торговлю спіртом, що йому заходило і сам він торговлю спіртом, що йому заходило. Антім Якубович був до змогу вигідно жити. Якубович був теж незвичайно добрим консументом горілки власної гуральні.

СПОРТОВА СТОРІНКА.

Чорна неділя українських дружин.

РЯШІВ. РЕСОВІЯ — УКРАЇНА 3:1 (2:0).

Минула неділя була нещаслива для наших дру- жин, які стартували в мистецьких змаганнях. Програлі України, Сяну й Поділля — це як на одну неділю рі- шуче за від'ємний біланс.

Після слабої форми, що її виявила дружина Чорно- Червоних у двох останніх стрічах, мало хто сподівав- ся перемоги нашої дружини в Ряшеві, де Україна не виграла ще ні разу. Проте, не зважаючи на слабу фор- му, Україна ледви чи колинебудь іншим разом була така близька нерішеної, чи навіть і перемоги, як ми- нулої неділі. Бо Ресовія — це лиш тінь давньої доброї дружини. Всі її грачі грають „по гура“, використову- ючи при тому свій найсильніший атут — гострий старт. Мусимо признати, що стартом Ресовія рішуче переважала Україну й тому теж заслужено перемогла. Грачі України вживали рішуче за слабий старт.

Найслабше заграв цим разом напад, досі найсиль- ніша зброя чорно-червоних. Зокрема слабо грала сере- душна трійка: Скоцень, Романець, Богурат. Романець рішуче не надається на чільника нападу, задовго при- держує мячі, недоцільно подає і зовсім не стартує до мячів. Скоцень непотрібно вдавався у дрібнички, забу- ваючи, що він стає небезпечний тільки тоді, коли швид- ко рішається на стріл. Богурат далі без форми. Оба крайники грали добре, одначе не було кому використо- вувати їх подач.

Поміч, як завжди, не спомагала нападу та обмежу- валася виключно до дефензивної гри. Оборова цим ра- зом не конче певна. Босий пропущених воріт не за- винив.

Гра велася на широкому рівні, нудна, при чому обі дружини не могли виказатися якимись кращими комбінаціями.

Гра починається завзятими наступами ряшівської дружини, яка в 16 хв. здобуває з вільного, при само- вбивчій співпраці Цимбали перші ворота. Україні нічого не клеїться. Зате Ресовія підвищує у 20 хв. стан до 2:0 зі стрілу Калемби, після подачі Клюза. Такий стан, не зважаючи на зусилля обох дружин, вдержується до полови.

Після перерви чорно-червоні беруться завзято до праці, спихають Ресовію до дефензиви та майже не сходять з її половини. Тота перевага принесла Укра- їні ворота вже в 7 хв. Богурат стріляє, воротар Ресовії відбиває. Магоцький у повнім бігу стріляє не до обо- рони. Перевага чорно-червоних триває далі, здавалося, що Україна не лиш успіє вирівнати, але навіть пере- могти. Одначе коли Ресовія здобула з несподіваного стрілу Калемби (сильна свічка центра, що здавалося йшла на авт і опинилася в сітці) у 20 хвилині треті при- падкові ворота, дружина чорно-червоних стратила на- дію на вирівнання, спешилася та стратила зовсім охо- ту до гри. Її акції стають знемічні раз у раз рвуться на середущій трійці. Правда, Тиходій продирається кілька разів небезпечно під ворота, одначе його випа- дів нема кому використати.

Таким чином стріча зі слабою Ресовією, яка повин- на була в найгіршім випадку закінчитися нерішеним вислідом, принесла у висліді заслужену програну. Про перемогу рішає цей найважніший атут новітнього фут- болю — кращий старт. Отже Україні не достає старту і цю хибу мусять її грачі рішуче якнайшвидше усуну- ти, коли хочуть свому клюбові принести кращі успіхи.

Україна грала в такому складі: Босий, Воробець, Міньош II, Дмків, Цимбала, Підлісецький; Тиходій, Бо- гурат, Романець, Скоцень II, Магоцький.

Публики, яка прийняла Україну вигуками та свис- том к. 2000.

СТРИЙ. ПОГОНЬ — СЯН (ПЕРЕМИШЛЬ) 6:1 (4:1).

Важко писати звідомлення з цих змагань, бо якось воно неймовірно виглядає, що дружина, яка вміла в ба- гатьох хвилинах накинути рівнорядну гру, в деяких ментах навіть переважала, програла в високому відно- шенні. Як воно можливе? Як до цього прийшло?

На це зложилося кілька причин.

Перемогти в нинішних умовинах на чужім грищі д. важко. В Сяні далі дається дошкульно відчувати не- достача чільника нападу й таким чином офензивні ак- ції Сяну не дають ефективних успіхів. До того сильно далася ще в нападі відчути недостача Гібалевича та Сухого. Федорович у помочі, після важкої дієти (за- троєння шлунка) не видержав темпа. При тому непевно ще грали залога й воротар (пропущені два голи). Взагалі Сян мав величезного пеха у підворітних ситуаціях, при одночасним величезнім щастю Погоні. Перемога Погоні без сумніву заслужена, одначе рішуче за ви- сока.

Хід гри доволі цікавий. Вже в перших хвилинах велике щастя ратує Погонь від утрати двох голів. При зовсім виразній переваді Сяну минає перших десять хвилин гри. Одинадцята хвилина приносить нагле зрив Погоні, замішання під воротами Сяну і господарі ве- дуть 1:0. Ця прикра втрата воріт не заломлює на- шої дружини, яка далі веде гарну гру і має перевагу, яку використовує в 16 хв. Прекрасний стріл Партики і Сян вирівнює 1:1. Перевага Сяну росте, але найслаб- ший в нападі і взагалі у дружині — Бут не викори- стовує мурованих позицій. В 16., 18. і 19. хвилині Зе- бачинський ратує в останньому менті ворота Погоні і двічі вибиває мяч вже зі самої ворітної лінії. Куди у- спішніші, хоч дуже рідкі в тому часі, є офензивні ак- ції Погоні, яка добуває у 20 хв. другі ворота. 2:1. До- бра гра залоги господарів і незвичайне їхнє щастя не дають змоги Сянові вирівнати. Без зміни висліду ми- нає повних 20 хвилин. **В 41 і 45 хв. підвищує Погонь стан метчу на 4:1 і на цьому кінчиться перша поло- вина.**

У II. половині Сян вдержує початково отверту гру, але з ходом гри унагляднюються кондиційне заломан- ня помочі й залоги Сяну. Видно, що недуга Федорови- ча відбилася сильно на його кондиції. Це заломання ви- користовує Погонь і добуває перевагу. Натиск Погоні росте, і в тому часі за гостру інтервенцію залоги суд- дя диктує до Сяну дві карні, з яких падуть дальші два голі в 10 і 27 хвилині. У 32 і 41 хв. припечатує По- гонь ще двома голями вислід дня.

Сян грав у такому складі: Лозинський, Холонь, Побідинський; Рішівський, Федорович, Неофіта; Ни- жанківський, Турко, Бут, Партика, Мединський.

ІНШІ ВИСЛІДИ О. Л.

Лехія — Чорні 3:2 (2:0). Чорні виступили до цих змагань без Жуковського, Хмелевського і Чижевсько- го. В першій половині переважала Лехія, у другій Чор- ні. Ворота для Лехії здобули Книжинський, Вельгош і Купцевич, для Чорних Шайнер і Немец. Треті ворота здобуті Лехією були сумнівні і Чорні внесуть мабуть протест проти висліду змагань. Суддював ці змагання п. Бик Кароль, який рішучо мав пеха.

Львів: Гасмонея — ВКС 1:0 (1:0). Вирівняна гра з легкою перевагою ВКС-у в другій половині. Єдині во- рота для Гасмонеї здобув Шляф. Суддя п. Вебер.

Самбір: Корона — РКС 3:1 (1:1). Заслужена перемо- га Корони, яка мала майже ввесь час перевагу. Воро- та для Корони стріляли Дутковський, Глухий Мирон і Мікола з карного. Для РКС-у Полусенток. Суддя п. Драбіковський.

Перемишль: Польонія — Юнак 2:2 (1:2). Гра жива і в гострому темпі. Кращою дружиною, головно в II. половині був Юнак, який заслужив на перемогу. Во- рота для Польонії здобув Дикий і Зелінський з карно- го. Для Юнака Кручек (2). Суддював п. В. Кухар.

ТАБЕЛЯ ОКРУЖНОЇ ЛІГИ.

1) Лехія	3	5:1	5:2
2) В. К. С.	3	4:2	11:3
3) Ресовія	3	4:2	9:8
4) Корона	3	4:2	610
5) Юнак	2	3:1	5:2
6) Полонія	3	3:3	5:4
7) РКС	3	3:3	2:3
8) Погонь Стрий	2	2:2	8:2
9) Україна	2	2:2	4:4
10) Гасмонея	2	2:2	2:3
11) Чкрні	1	0:2	2:3
12) Погонь І. Б.	2	0:4	5:9
13) Сян	3	0:6	3:14

ДЕРЖАВНА ЛІГА.

ЛЬВІВ. **Погонь — Варшавянка 3:0 (2:0).**
ВАРШАВА. **Краковія — Польонія 2:2 (1:0).**
КРАКІВ. **Висла — Сьміґли 4:1 (1:0).**
ХОЖУФ. **Рух — АКС 4:2.**
ЛОДЗЬ: **Варта — ЛКС 0:0.**

ЗА ВХІД ДО ДЕРЖАВНОЇ ЛІГИ.

КРАКІВ. **Гарбарня — Уніон Турінґ 2:1 (1:).** Фіналь- ні змагання за вхід до Д. Л. принесли перемогу гостим. На цьому метчу розбили важко воротаря Гарбарні Вой- цеховського, якого відвезли до лічниці.

ЛУЦЬК. **Шлеськ — ПКС 4:1.** Після цієї перемоги, Шлеськ висунувся на перше місце в табелі.

А КЛЯСА.

ТЕРНОПІЛЬ. **ЄГУДА — ПОДІЛЛЯ 2:0 (1:0).**

Поділля має постійного пеха до Єгуди, з якою про- грає мистецькі змагання навіть тоді, коли є на 100% кращою дружиною. Так теж було й цим разом. Поділля програло при зовсім рівнорядній грі. В деяких хвили- нах (н. пр. у другій половині) навіть українська дру- жина замітно переважала. А підворітних ситуацій рі- шуче мало Поділля більше. До цієї стрічі виступило Поділля в зовсім відмолодженім складі:

Вовк, Влодко, Терас; Володй Чумак, Глушка; Ко- ролюк I., Доли, Королюк III., Дайчак і Козуб.

Найслабше заграла поміч, яка не вспіла навязати контакту з нападом. Тільки середущий помічник Чумак вдоволив. Бічні (запасні) зовсім слабі. Єгуда здобула перші ворота в 41 хв. з карного, за настрілену руку.

Від 65 хв. Поділля грає в десятку, опісля навіть у девятку, бо суддя, чи пак суддівський кандидат п. Ру- дзевіч виключив обох грачів без найменшої причини з грища. Все ж таки, не зважаючи на ослаблення, Поділ- ля далі натискає, одначе не має щастя. Більше щастя має Єгуда, яка у 82 хв. здобула з випаду другі ворота.

ПОДІЛЛЯ — ЄГУДА 2:3.

Третій метч за мистецтво юніори програли різни- цею одних воріт, тому, що найкращий їх грач Влодко грав цього самого дня в І. дружині.

УДАТНИЙ ВИСТУП СТРИЙСЬКОЇ СКАЛИ.

Товариська стріча стрийської Скали з львівською дружиною закінчилася зовсім заслуженою перемогою стриян, які були більше вирівняною дружиною і пере- вищали Зорю сильно в лінії нападу, яким взірцево кер- мував найкращий грач Скали Гарасимів. Добре теж грав на правім лучнику Заплатинський. Оба крайники теж удоволили. Диво слабий у пятці нападників був Новак. Поміч без Єлиева, з молоденьким Гороховським була найслабшою частиною дружини. Залога й воро- тар — певні.

Зоря мала найкращу частину в залозі та в помочі. Напад, зложений з індивідуально добрих грачів, як ці- лість не зіграний і не вмів собі виробити позицій до стрілу. Найслабший у пятці Юськевич, який по дов- шій перерві знову вернувся до Зорі. Крушельницький добрий у полі, під воротами задовго придержував мяч. Ґарбачевський працьовитий, замало стріляє. Найкращі в нападі оба крайники, зокрема Максимів. У залозі кра- щий Зілинський від Микитина. Балдик на воротах не- певний. У другій половині деякі грачі Зорі зовсім не- потрібно стосували за гостру гру.

Після взаємних привітів, обі дружини почали гру в таких складах:

Скала: Малецький II., Салдан, Держко; Гороховсь- кий, Матульський, Котурбач; Павлічка, Заплатинський, Гарасимів, Новак, Малецький I.

Зоря: Балдик, Зілинський, Микитин; Андрійчук, Данилевич, Вовк; Ковалів, Юськевич, Ґарбачевський Крушельницький, Максимів.

Майже ціла перша половина велася при легкій пе- ревазі Скали, для якої ворота здобули: Гарасимів і За- платинський. У другій половині Скала з місця пере- водить небезпечні акції, з яких одна кінчиться ворота- ми, що їх здобув легким до оборони стрілом Гарасимів. Згодом підчас зударy Держко розбиває собі чоло і сходить з грища, так, що Скала грає до кінця в десят- ку. Це використовує Зоря, одначе її напад таки не вмів сформувати дефензиви скалистів. Одинокі ворота для Зорі здобув із підворітного замішання Крушельниць- кий ще перед випадком Держка.

При тому мусимо відмітити, що обі дружини не ма- ли підручної аптички. На будуче таке недопустальне, бо такий недогляд чи недбайливість може часом пога- но відбитися на здоровлю грачів.

Видців к. 500. Ця цифра рішуче за скромна, зва- живши, що цього дня не було у Львові ціякого україн- ського футбольного метчу.

Ц-КЛЯСА:

БРОДИ: Русалка (Золочів)—Сокіл 3:2 (1:2). Перший мистецький дебют золочівської Русалки випав зовсім удатно. Цей успіх ще й тим вартніший, що здобула його українська дружина на чужому грищі. Ворота для Ру- салки здобули: Квасовський 2 і Рудий. Крім цього Ква- совський не використав карного. Русалка переважала майже ввесь час, одначе її напад мав пеха у стрілах, чого найкращим доказом є те, що двоє воріт здобув помічник. Сокіл грав д. брутально. Дуже добре грав у Русалці Квасовський та Богонюк. Русалка грала в такім складі: Бойцун, Купчик, Рудецький; Червоний, Квасов- ський, Гупаловський; Богонюк, Строчак, Клименко, Ру- дий і Ваньо. Публики к. 400 осіб.

ЖРКС—Мета 2:0 (0:0). Мистецтво Ц-кляси

ТОВАРИСЬКІ СТРІЧІ.

ЛЬВІВ: **Буревій—Луг 5:3 (1:1).** Перші змагання но- возаснованого личаківського клюбу Буревію закінчи- лися зовсім заслуженою перемогою личаківців над Ц-кля- совим Лугом. Ворота для Буревію здобули: Муць 2, Ми- хайлів 2 і Сіцьо. Луг грав д. брутально. — Перед зма- ганнями відбулися привіти обох дружин. — Видців к. 200.

ВИННИКИ: **Степ (Львів)—Зожа 4:2 (2:0).** Заслуже- на перемога Ц-клясової дружини над віденистичем 5-

класи львівської підокруги Зожею у Винниках. Степ заграв дуже амбітно і провадив уже 4:0, одначе суддя (зиґув Зожи) не хотів допустити до більшої поразки своєї дружини і не звертав найменшої уваги на офсайди, з яких під кінець змагань Зожа здобула двоє воріт (одні при видатній допомозі руки). Ворота для Степу здобули: Паньчишин 2, Огій 1, Верходай 1. Для Зожи Грабовецький. — Перший свій метч за мистецтво Ц-класи осінної рунди грає Степ зі Стшельцом (Перемишляни) у Львові 4. вересня ц. р. Коли на цих змаганнях наша дружина викаже таку форму і загре так амбітно, як до Зожі — можна мати певність високої її перемоги.

ЖОВКВА: **Стріла—Гута 2:1 (1:1).** Дуже цікаві змагання, яких вислід був непевний до останньої хвилини. Ворота для Стріли здобув Гдуля і самовбивчі.

ЛЬВІВ: **Ґраніт—Україна II. 4:3 (2:2).** Ворота для України здобули: Кульчицький, Каратницький і Зубач.

І НА ТОРІ НАШІ НАКОЛЕСНИКИ КРАЩІ.

На торі гриша Лехії відбулася наколесницька стріча Україна-Чорні, яка знову підкреслила вищість наших наколесників, цим разом на торі.

Вислідн бігів:

Біг на 1000 м. (фінал) виграв Бабій (Україна). 2) Дрогобицький (Чорні).

Дружиновий американський біг (парами) виграла пара **(Бабій—Степаняк,** 2) Чорні (Дубель—Марціхув).

Австралійський біг (останній на кожнім окруженні змагун відпадає) виграв **Бабій,** який побив рекорд, здобуваючи в останніх 200 метрах час **16 сек.,** 2) Федак (Україна), 3) Костух (Чорні).

Біг потіхи (5 окружень) для змагунів з перегоповими картами виграв Єзерський (Україна), 2) Калагурка (Україна).

СПОРТОВІ НОВИНКИ.

Речинці мистецьких змагань юніорів України: 4. 9. 1938. Рекорд—Україна, Лехія—Б. Ожел, Самсон—Ґраніт. 11. 9. Україна—Лехія, Ґраніт—Ґвязда, Б. Ожел—Рекорд. 18. 9. Ґраніт—Україна, Ґвязда—Рекорд, Лехія—Самсон. 25. 9. Самсон—Україна, Б. Ожел—Ґраніт, Лехія—Ґвязда. 2. 10. Ґраніт—Лехія, Рекорд—Самсон. 9. 10. Україна—Ґвязда, Лехія—Рекорд, Самсон—Б. Ожел. 16. 10. Б. Ожел—Україна, Рекорд—Ґраніт, Ґвязда—Самсон. 23. 10. Україна—Рекорд. Б. Ожел—Лехія, Ґраніт—Самсон. 30. 10. Лехія—Україна, Ґвязда—Ґраніт, Рекорд—Б. Ожел.

Речинці змагань Степу й Лугу. — **Група I.:** 11. 9. 1938. Гутнічанка—Луг, Ютшия—Святогор, Яновянка—Самсон. 18. 9. Луг—Ютшия, Святогор—Яновянка, Самсон—Гутнічанка. 25. 9. Яновянка—Луг, Гутнічанка—Святогор, Ютшия—Самсон. 2. 10. Святогор—Луг, Ютшия—Яновянка. 9. 10. Самсон—Святогор, Яновянка—Гутнічанка. 16. 10. Луг—Самсон, Гутнічанка—Ютшия. — **Група II.:** 4. 9. 1938. Степ—Стшелец (Перемишляни), Польонія—Ґвязда Штери, СКР—Праца Польска. 11. 9. Х—Степ, Ґвязда—СКР, Стшелец—Польонія. 18. 9. Степ—Ґвязда, Польонія—СКР, Праца Польска—Х. 25. 9. Праца Польска—Степ, Х—Стшелец. 2. 10. СКР—Степ. Стшелец—Ґвязда, Польонія—Праца Польска. 9. 10. Степ—Польонія, Ґвязда—Х, Праца Польска—Стшелец. 16. 10. Х—СКР, Праца Польска—Ґвязда. 23. 10. Стшелец—СКР, Польонія—Х. — Буквою Х означений клюб, що спадає з Б-класи (Орлента — Бібрка).

Чому війна в Еспанії не скінчилася в 1936 році?

Ген. Франко заявив кореспондентові Аваса, що проект комітету неінтервенції обіймає лише частину добровольців, які служать у рядах червоної армії. Це наслідок незнання дійсного стану і неприсутности зацікавлених сторін у комітеті. Члени комітету не знають, що 50% чужинців з червоної армії не обняті проектом комітету. Комітет радить відкликати европейських добровольців тоді, як уже північноамериканська преса повідомила, що між убитими чужинцями з червоної армії 50% походить зпоза европейських держав. Далі ген. Франко подав, що якби не чужинці в червоній армії війна скінчилась би ще в листопаді в 1936 р. і червона армія булаб побита під брамами Мадриду. Приїзд 40.000 добровольців продовжив війну і спротив. Тоді щойно ген. Франко згодився допустити до своєї армії добровольців, які віддавна просили, щоб їх приняти. Рівномірне відкликання добровольців не може пошкодити переможному закінченню боротьби. Далі ген. Франко заявив, що Барсельона згодилася на плян, бо задумує використати його до своїх цілей і не має наміру його зреалізувати. Добровольці червоної армії мають фальшиві пашпорти, а тисячі чужинців натуралізовано. Справа відкликання чужинців дуже трудна, але можна її здійснити. Ген. Франко пригадав, що пропонував відкликання з обох боків по 10.000 чужинців. Вкінці заявив, що ті, які бажають посередництва, служать червоним і скритим ворогам Еспанії. „Національна Еспанія перемогла і не дозволить відобрати собі ні теж зменшити перемоги".

З польської преси.

„Опінія столичних політичних кол".

Львівський озонівський „Дзеннік Польскі" (ч. 237 з 29-го серпня ц. р.) вмістив п. н. „Лист митрополита Шептицького у світлі фактів" кореспонденцію з Варшави, що має характер півофіційного виясненння, тимбільше, що майже ідентичний текст появився в деяких правих варшавських часописах. Це вияснення торкається прав, з якими звязана поява листа митрополита Шептицького. „Дзеннік Польскі" зазначує у піднаголовку, що це „опінія столичних політичних кол про маневри воюючого українства". Подаємо це вияснення у дослівному перекладі без якихнебудь коментарів.

„Царська влада на польських землях сконфіскувала понад 880 костелів, що були безспірною власністю католицького костела.

„Особливо царська влада переслідувала католицький костел і поляків на Холмщині і Підляшші, де створила православну епархію, оснувала духовну семинарію, де діяв відомий епископ Євлогій, один з провідників російської еміграційної церкви, ворожо наставлений до Польщі. Займанницька російська влада відбирала католикам костели і будувала церкви, а у висліді довела в 1914-ому році до числа 340 церков на терені ледви кількох повітів люблинського воєвідства.

„На терені цих повітів живе православна людність в числі ледви 210 тисяч осіб.

„Влада православної церкви намагалася для тих 210 тисяч православних зберегти штучно стан посідання у формі коло 200 церков, бо в міжчасі 99 церков повернено католицькому костелові, а незначну частину знищено в часі війни.

„Міністерство освіти признало на цьому терені 54 парохій та етнтових філій за православні, на яких утримання державний скарб давав відповідні суми. Залишилася таким чином відкрита справа істнування 90 церков, 10 каплиць і 27 домів молитви, зовсім у тих умовинах зайвих, що одночасно викликали міжвіроісповідні спори серед католиків та православних та загнювали взаємини людности. Крім цього цих церков не втримувано у відповідному стані внаслідок браку відповідних фінансових засобів і тому вони в багатьох випадках загрожували публичній безпеці і життю мешканців. Влада православної церкви намагалася використати цей стан при помочі доконаного факту і впродовж останнього півроку вислала на той терен кількох повітів люблинського воєвідства коло 50 духовних без згоди дотичної державної влади.

„Якщо йде про матеріял, з якого рекрутувалися ті духовні ,то були це одиниці наоспіх підівчені і без відповідного морального й умового рівня, властиво аґітатори, що стояли на послугах російського чи українського націоналізму.

„Деякі з них донедавна були греко-католиками зпід знаку митрополита Шептицького, а багато з них вело протидержавну аґітацію черпаючи надхнення і засоби ззов-

ЛІТЕРАТУРНИЙ КОНКУРС „ДІЛА" Ч. 24.

ІВАН МОЙСЯК. 5

На посаді.

(Докінчення).

Швець мовчки заплатив 1.95 зол., ще хтось таки мовчки віддав кілька сотиків.

— А тепер ходімо до одного — він винен сім золотих.

— Славайсу!

— На віки!

Жінка витягала хліб з печі — а „руїнник кооперації" тягнув спроквола голубця за голубцем — не прочуваючи ніякого лиха. Саме коли ми ввійшли, він аж зачервонівся: може в горлі здоганяв один голубець другого, бо хотіли разом їхати вдолину. Поки ми добре розглянулись — уже другий голубець поїхав. Справник зразу приступив до діла:

— Ми прийшли за грішми. Цей пан з Ревізійного Союзу, буде біда, треба буде йти до суду...

— Я не дам нічьо! — аж підскочила миска з голубцями від удару в стіл. — Ви там поприймали злодіїв, шахраїв, то я шо тому винен? Давсмиму доляра і казав му аби ні гет там вімазав...

— Шо це кого обходит? Надзірній Раді ви призналися, що винні.

— Шо признаси? Він мене намовив. Ви нащо тримаєте таких, шо крутеть! Дідька вам зим! Я віби хожу туди? Хожу до читальні, ці до склепу? Чого з мене хочете?

Кричав на цілу хату.

Справник його вговорював, часто показував на мене, а я цікаво приглядався цьому оріґіналові. Низький, миршавий; ніс, очі, уста, чоло — все збіглось укупу...

— Голова кретина — я ствердив, майнувши від обовязків урядовця П. С. К. у світ антропольоґії. Та я хутко отямився та взявся сповняти свої чорні обовязки, хоч моя душа рвалась у світ теорії.

— Вуйку — почав я з ґідністю — пощо так сильно кричати? В суді ви так кричати не будете.

— Це я так таки говорю — вже куди лагідніше пояснив миршавий чоловічок.

— Гарно, гарно, але щодо вашої справи — погано. Ви хоітли помогти крамареві — не хотіли топити його — сказали Надзірній Раді неправду і в суді програєте.

Струя гуманних слів поплила з моїх уст і розбила граніт упертости оцього дивака.

— Злодій! Шахрай! — кричав та в тому крику не було переконання, це був тільки відрух голосових струн...

— Отже до завтра надумайтеся — сказали ми разом зо справником.

Ще довго ми ходили — багато разів повторяли ті самі речення: просили, погрожували — багато пригод зазнали, з яких 250 сотиків зібрали...

Цього вечора все було згідне з пунктами документів: гарну вечерю приготовили, вигідне ліжко послали. А коли сон зблизився до мене — застав мене в гарнім настрою... в настрою людини, що чесно сповнила свій обовязок.

*

Була неділя 3. листопада. Я поснідав, заховав глибоко заробленого вчора злотника і майнув у Снятин, а там і в рідне село завітав...

„І клонився я рідним нивам: ви простіть мене блудного сина!"..

Одягнутий упав на ліжко в батьківській хаті — а як сонце вилізло на овид — я прокинувся й рожевими колірами малював свої пригоди, заспокоюючи цікавість рідних.

Вкінці піднявся: повісив позичений плащ, заховав товаришеву течку, засунув у кут сусідову парасолю, почіпив на цвяшку тітчин годинник: всі емблеми урядництва...

Вийняв з кишені уповноважнення з печатками й підписами. Дивився на них, як дивляться тепер старі люди на австрійські гроші.

Пятниця, субота, неділя — всього три дні на посаді урядовця П. С. К. — а який досвід, яке поглиблення світогляду, які жнива вражінь, скільки матеріялу, щоб зрозуміти психольоґію одиниці та юрби...

Тиждень я нездужав (нежит мене мучив) — пив увесь час чай з липового цвіту — а про заробленого золотого нічого й казати: пішов на лікування.

По тижневі встав здоровий тілесно й душевно. Кооперацію покинув... — ні, мене з неї покинули...

ЕПІЛЬОҐ.

Тепер, як бачите, працюю на літературній ниві (дебютую), збагачуючи рідне письменство своєрідним талантом.

Якщо і тут не поталанить — я ждатиму спокійно на ті майбутні покоління, що направлять помилки короткозорих сучасників.

В и д н и і в.

ні (Чехословаччина, Комінтерн, російська еміграція). Таким чином православна ерархія витворила безправний стан, якого ані правно ані фактично не могла толерувати державна влада.

„Державна влада відповідальна за спокій і безпеку, не могучи толерувати цього стану після порозуміння з дотеперішніми користувачами церковних обектів у справі забезпеки предметів культу, наказала розбірку коло 90 церков, 10 каплиць і 27 домів молитви як зайвих обектів, що їх установила церковна влада для побічних цілей і тепер вони непотрібні для справжніх потреб і релігійних вимог.

„Матеріял зі згаданих розібраних церков зужито на ремонт і реперацію інших православних святинь. Розбірка зайвих і таких, що загрожували публичній безпеці церковних обектів, відбулася в спокою, а місцева людність, що має досить постійного ферменту агітації та подразнення, сама помагала в розбірці цих обектів.

„По думці канонів православної церкви, приписів російського законодавства, що непереходово обовязують і декрету ґенерального комісаря східних земель з 1918-го року державна влада диспонує, як власністю держави обектами православного релігійного культу, які віддає православній церкві до вжитку.

„Пастирський лист митрополита Шептицького сконфісковано за тенденційне та незгідне з фактичним станом насвітлення справи ліквідації зайвих православних обектів на терені кількох повітів люблинського воєвідства.

„Треба підкреслити, що митрополит Шептицький вживає в пастирському листі титулів „львівський і галицький митрополит“ і звертається до єпископів, капітул і духовенства „галицької провінції“. Конкордат заключений між Річипосполитою Польською і Апостольською Столицею не признає такої титулятури і признає тільки титул „львівського митрополита гр.-кат. обряду. Політичні поняття і тенденції вкладає Шептицький в цього роду узурпований титул.

„Церковна влада гр.-кат. обряду зверталася нераз до державної влади за допомогою у поборюванні православія, що поширювалося на терені Лемківщини. Це довело до створення апостольської адміністрації для лемків.

„Тепер митрополит Шептицький всупереч основним інтересам католицької церкви підтримує православія на терені, де його насильно ввела Росія для політичних цілей, внаслідок чого католицький митрополит іде по лінії політичного православія.

„Беручи під увагу інтервенцію митрополита Шептицького свого часу в справі православія на Лемківщині і його часті інтервенції у справі православія на Холмщині, треба запитати, котре становище митрополита Шептицького є висловом його переконань, а не зручно стосованою тактикою для витривання проти держави окремих віроісповідних справ.

„На особливе підкреслення заслуговує роля української парляментарної репрезентації і католицької репрезентації, яка в особах сенатора Луцького і посла Барана починає під авспіціями митрополита Шептицького атаку на державу, звязуючись з представниками православія, щоб витворити штучний протидержавний фронт і злисконтувати інтереси українського націоналізму.

„Баран та інші члени української репрезентації завзято поборювали донедавна митрополита Діонисія і волинського архиєпископа Олексія за не досить сильну українізацію православної церкви на Волині. Сьогодні зісоюзнилися з православними ерархами, бо акція на Холмщині служить інтересам українського націоналізму, поширюючи сепаратизм на неукраїнських землях.

„Характеристичне що близьким дорадником гр.-кат. капітули у Львові є архимандрит Табінський, український шовініст, б. православний духовний і б. ректор православної семинарії у Кремянці, сьогодні неофіт у східно-византійському обряді, що виграє діяльність православних і греко-католиків для українських цілей“.

Закарпаття.

ЗНОВУ АНҐЛІЙСЬКИЙ ГІСТЬ.

„Нова Свобода“ пише, що після того, як анґлійський політичний секретар Апостол—Муравів відвідав українських політичних представників Закарпаття, в останніх днях завитав до редакції „Нової Свободи“ новий анґлійський гість. Це анґлійський політик і журналіст Чарльс І. Ґаскелл з дружиною з Льондону. П. Ґаскелл є представником анґлійських консерватистів і головним редактором журналу „Раше“ („Росія“). В останньому часі він помістив статті про українські справи, зокрема цікаву й докладну працю про українців на Закарпатті. Тепер підготовляє книжку про українську справу і збирає до цього матеріяли. Він заявив, що анґлійське громадянство починає живо цікавитися українськими справами.

Про відносини на Закарпатті та про життя українців інформував п. Ґаскелла редактор Рогач. Анґлійський гість був два рази в редакції „Нової Свободи“ і оба рази в часі його присутности принесли до редакції свіжо сконфісковані числа „Нової Свободи“. На анґлійського журналіста, що не знає конфіскати, зробило це велике враження.

П. Ґаскелл цікавиться виключно українськими справами. З Закарпаття поїхав на Буковину, а звідти поїде до Галичини. Минулого року був на Радянській Україні.

А. ВОЛОШИН НЕ ЙДЕ НА ПЕНСІЮ.

За „Новою Свободою“ подали ми були свого часу вістку, що шкільна влада хоче спенсіонувати о. Августина Волошина, директора ужгородської мужеської учительської семинарії. Ця вістка викликала прикре враження серед закарпатських українців, що не хотіли тратити на становищі директора семинарії заслуженого діяча. Голова „Учительської Громади“ Августин Штефан і посол Ю. Ревай були у цій справі у секційного шефа міністерства шкільництва Шуберта у Празі, який заявив, що о. Волошин не піде на пенсію.

УКРАЇНСЬКА ПАРАЛЄЛЬКА В ТОРГОВЕЛЬНІЙ АКАДЕМІЇ.

Міністерство шкільництва на прохання батьків і на внесок дирекції Торговельної Академії в Ужгороді дозволило відкрити 1-шу клясу української паралельки при цій школі. Таким чином сповнилося давне бажання українських батьків, бо досі число учнів в одинокій Торговельній Академії на Закарпатті було дуже обмежене.

Доля европейського мира залежить від рішення одної людини.

ПРОМОВА МІН. ЧЕРЧІЛЯ.

В минулу суботу міністр Черчіль виголосив промову, в якій між іншим сказав:

„Ціла Европа і цілий світ наближаються постепенно до вершка кризи, якого вже не можна довго відсувати. Війну можна вминути, але небезпеки для мира так довго не усунеться, доки не розпустять сильної німецької армії, якої вояків покликали раптом з їх домів у рези... Здається мені, що ніхто був би не поставив тих військових корпусів на воєнній стопі, якби не мав був вже згори уплянованого наміру кинути їх до акції вже у найближчому часі... Єдиним покликанням і єдиною політикою нашого уряду є — зберегти мир. Цей уряд пустив уже в непамять ріжні образи і зневаги, яких ми булиб ніколи не пустили плазом в ніякій добі нашої історії. Але було би великою помилкою котроїнебудь заграничної держави допускати, що сьогодні Англія не є в стані, якби цього було треба, виконати свою ролю рамя в рамя з іншими державами, коли треба буде оборонити підставові засади цивілізованого людства.

„Це дуже сумне, що в теперішню пору доля европейського мира залежить від рішення одної, єдиної людини. Знаємо, що німецький нарід не хоче війни, і передовсім знаємо, що не хоче війни з англійською імперією. Тому наша тривога вяжеться з тим незвичайним половіком, що стоїть сьогодні на чолі німецької держави. Вдалося йому піднести свою країну з пониження, поставив її знову в першому ряді новочасних великодержав. І було би справді катастрофальним кроком, якби ця людина хотіла відкинути раптом усе, що зробила для німецького народу, і якби вмішала його в авантуру, що мусіла би безумовно вирости до розмірів світової війни.

ВАЖКА ПОРАЗКА КИТАЙЦІВ.

Агенція Домеї повідомляє, що японські війська завдали китайцям важку поразку під Трсіюян, де китайці мали 200 вбитих.

Китайці сконцентрували коло 8 тисяч війська на фронті довгому 520 км. для оборони Ганкав.

В наступі на Ганкав японці заняли місто Гошан і находяться тепер у віддалі 4 км. від перших фортифікаційних ліній, що боронять Ганкав.

ПЕРЕД НОВИМ ПОЛІТИЧНИМ ПРОЦЕСОМ У МОСКВІ.

Японська преса пише, що у другій половині вересня відбудеться новий великий політичний процес у Москві. На лаві підсудних засяде десять визначних совітських дипльоматів, між ними б. амбасадор у Токіо Юренев, б. посол в Ослью Якубович, б. ґенеральний консуль СССР у Барсельоні Антонов-Овсеєнко, б. совітський делеґат до Ліґи Націй Розенберґ, б. радник совітської амбасади в Токіо Райвіч і б. секретар цієї амбасади Ушков.

Конґрес національних меншин у Стокгольмі.

У столиці Швеції Стокгольмі почались 25. ц. м. наради конгресу національних меншин. На конгресі заступлені такі національні меншини: німці, хорвати і словінці з Югославії, шведи з Естонії, словінці з Італії, **українці з Польщі і Румунії,** мадяри з Румунії і Чехословаччини, москалі з Естонії, Латвії, Польщі і Румунії.

Першого дня нарад представники поодиноких національностей виголосили пять рефератів. Слід згадати, що президентові д-рові Вільфанові вручив представник шведів в Японії П. Пегль в імени заступлених на конгресі національних меншин почесний дарунок з нагоди його 60-их роковин життя.

Нове політичне вбивство чекістів у Парижі.

Париська преса подає ревеляційні вістки про політичне вбивство кілька днів тому на території Франції. В Марні недалеко Парижа виловили тіло мужчини з відтятою головою, подіравлене кулями та пробите штилетами. Слідство виявило, що

це тіло Рудольфа Клемента, особистого секретаря Л. Троцького, який пропав місяць тому в таємничих обставинах. Троцький негайно, як тільки загинув його б. секретар, заявив, що він упав жертвою Г. П. У.

Характеристичне, що удар штилетом ідентичний з ударами, що їх дістав минулої зими московський економіст Дмитро Навашін у Парижі та відома Летиція Торо, яку вбили в підземній залізниці в Парижі минулого року. Вбивників Навашіна ні Торо дотепер не викрили. Один правий французький щоденник повідомляє, що визначний діяч французької комуністичної партії інтервеніював перед владою, щоб не надавали розголосу справі Клемента.

ПЛЄБІСЦИТ У СПРАВІ СУДЕТСЬКИХ НІМЦІВ

Виїзд англійського амбасадора з Берліна до Льондону.

До Льондону приїхав британський амбасадор у Берліні Невіль Гендерсон, якого візвав британський уряд. Амбасадор відбуде нараду з мін. Галіфаксом та прем. Чемберленом і вернеться до Берліна щойно по засіданні британського кабінету. Темою нарад буде положення в Чехословаччині.

„Сандей Таймс“ здогадується, що підчас конгресу націонал-соціялістичної партії в Нірнбергу висунуть проект оголошення плебісциту у справі судетських німців.

ІТАЛІЯ ВИСЕЛЮЄ ФРАНЦУЗІВ З ПРИКОРДОННОЇ СМУГИ.

Авас повідомляє з Ніцеї, що в суботу 27. ц. м. італійська влада попередила мера прикордонної громади Ісоля, щоб французькі громадяни, які мають посілости в долині Шатіон по італійському боці, покинули їх до 48 годин. Вони дістануть евентуально місяць часу, щоб зібрати земні плоди та вивезти свої рухомости. Французи ще не дали відповіди на наказ мера.

—o—

По широкому світі.

Реґент Горті вернувся в неділю 28. ц. м. з літаком до Будапешту зі своєї візити по Німеччині.

В 10-ліття підписання пакту Бріян-Кельоґ державний секретар Гуль виголосив промову з гострим осудом війни, що „не приносить користи навіть переможеним“ і закликував виконати зобовязання пакту.

НОВИНКИ.

— Магазин постелі Р. Джала — Львів, Хорущини 5, поручає ковдри, матраци — переробляє ковдри по 4 зол. матраци по 6 зол. Приймає піря до прання. Тел. 294-81 1186 —100

— З якнайкращих шкірок футро — поручає і виконує у нас тільки Юліян Глушевський — рік основ. 1928 — Львів, пл. Капітульна 3. І. пов., телефон 254-46. 1430 —9—?

— Зміна льокалю фабрики „Меріда“. Вимога значного поширення нашої фабрики та її більшого технічного змодернізування спричинили зміну її приміщення. Тому повідомляємо П. Т. Заінтересованих, що з днем 1. вересня ц. р. нашою адресою буде: Львів, ул. Охронок 11 а. **„Меріда“, українська фабрика косметиків.**

— Гімназія Рідної Школи в Чорткові має права державних шкіл. Міністерство В. Р. і О. П. рескриптом з дня 9. липня 1938 р. ч. II. S. 4453/38 на підставі § 3 розпорядку з дня 4. грудня 1936 ч. II. S 8391/36 (Дн. Ур. Мін. В. Р. і О. П. ч. 11 поз. 215) надало гімназії Рідної Школи в Чорткові почавши від шкільного року 1938/39 управнення державних загально-освітних гімназій передбачені в § 4 згаданого розпорядку.

— Арештування в Чортківщині. Дня 22-го ц. м. рано поліція з Білобожниці пов. Чортків, арештувала Теофіля Пшеничняка, що перебував у Калинівщині і вивезла його в невідомому напрямі. Причина арештування невідома.

— Крадіж у церкві і на приходстві в Бережанах. З прикрістю подаємо вістку, що в неділю 13. ц. м. невідомі злодії вкрали з церкви в Бережанах золоту чашу. — Кілька днів пізніше, в ночі з 18. на 19. ц. м. злодії досталися ошкленим ґанком на приходство до о. кан. Е. Бачинського і забрали золотий годинник з ланцюшком, шлюбні обручки та 48 зол. готівкою. Поліція шукає за злодіями.

— До заступної військової служби покличуть в осени і в зимі осіб, яких перенесли до резерви без відбування військової служби з 1908, 1909, 1910 і 1913 р. та осіб, яких перенесли до резерви або зачислили до загального ополчення зі зброєю або без, що не переступили 50 років життя.

— Зливний дощ із громами перейшов над Львовом у неділю 28. ц. м. вечором. Вода залила нижче положені пивниці і вулиці, зокрема розкопані так, що годі було перейти. В понеділок пополудні падав знову дощ у Львові та в околиці.

— Скандальний процес у Львові. Перед трибуналом окружного суду у Львові почалася в понеділок 29. ц. м. розправа проти поляка Стефана Конопацького, старшого пшодовніка прикордонної сторожі та львівського адвоката д-ра Натана Шарґля, жида, за вимушення більшої суми грошей від кравця Курцфельда. Підсудні не признаються до вини.

— Львівська хроніка. При вул. Стрийській невідомий наколесник наїхав на авто, впав на вулиці і важко зранився. Непритомного наколесника відвезли до шпиталю. — В „Люна-парку“ при вул. Понінського впав з каруселі Н. Дучак з Голоська Малого і зломив собі праву ногу. — При вул. Понінського Ян Гіровський пробив ножем Г. Суряка на тлі заздрости за дівчину.

— Самогубство на любовному тлі. В неділю 28 ц. м. в год. 5.50 рано кинулася під поїзд м'ж Винниками і Львовом 23-літня Гелена Котурівна з Маєрівки і згинула. Котурівну хотів рятувати її товариш 23-літній Едвард Янішевський, коминар з Пасік Личаківських, але поїзд відорвав йому руку і в грізному стані відвезли його до шпиталю. З найденого при Янішевськім листа виходить, що обоє рішили скінчити самогубством тому, що не могли одружитись зі собою. Слідство виявило, що Янішевський мав у найближчому часі всупереч власній волі женитися з іншою дівчиною і тому за намовою Котурівної, яку дуже любив, рішив разом з нею скінчити самогубством.

— Страшна смерть двох вязнів. Під ескортою поліції їхало поїздом з Рибника до Катовиць двох вязнів Франц Кудла і Вінценти Зімни, яких суд у Рибнику засудив по 10 років вязниці за грабунковий напад. У хвилині, коли поїзд минав стацію Червонку, вязні — хоч оба були разом сковані — кинулися на поліцаїв, відштовхнули їх і відчинили двері ваґону. Перший вискочив Кудла і потягнув за собою скованого Зімного. Кудла вдарив головою об рампу і згинув на місці. Зімни потовкся тяжко і нема надії вдержати його при життї.

— Нова серія страшних летунських катастроф. У неділю 28. ц. м. пополудні вилетіла ескадра з пятьох військових літаків з летовища Дубендорф у Швайцарії на летунське свято до Люґано. Над кантоном Швіц на висоті 1.500 м. літаки попали в густу мряку і тому рішили вернутись на летовище Дубендорф. Підчас цього маневру три літаки розбилися до скал, четвертий літак почав горіти, а пятий вернувся щасливо до Дубендорфу. В катастрофі згинуло 6 старшин летунів, два важко попарилися. Ранених примістили у шпиталю в Айнзідель. На місце катастрофи прибули експедиції з поліцією кантону Швіц і підхорунжими старшинської летунської школи. По довших розшуках рятункові експедиції знайшли тіла жертв недільної катастрофи. — Підчас нічних вправ військових французьких літаків один літак упав 10 км. від По і згорів, другий згорів коло села Монтардон. У катастрофі згинуло вісім членів залоги. — В околиці м. Зіліни на Словаччині зударилися два військові літаки на висоті 400 метрів. У катастрофі згинуло двох летунів і двох членів залоги. — На летовищі Гетфілд в Анґлії літак „9 Альбатрос“, що мав утримувати комунікацію понад Атлянтійський Океан розірвався на дві частини підчас осідання. Летун і трьох подорожніх врятувалося.

— В сезоні консерв і маринат... Спіртовий оцет чи оцет з есенції? Кожна добра господиня приладжує тепер запаси консерв і маринатів на цілий рік. І тільки одна справа викликує непотрібні сумніви — який оцет ужити до маринат, спіртовий чи з оцтової есенції. Котрий краще консервує маринати і не шкодить здоровлю? Лікарі і гігієністи стверджують, що оба роди оцту є для здорового організму нешкідливі. Оцту повинні вистерігатися тільки недужі на надквасницю і при схворілих печінки. Польська Фармакопея, II. видання (стор. 62) припоручає вживати спіртовий оцет як теж розпущений з оцтової есенції, зн. урівноправнює щодо здоровля оба роди оцту. Як відомо, спіртовий оцет має ферментаційні бактерії і по короткім часі мутніє. Оцет з есенції не має жадних бактерій і не приймає і навіть по довшім часі не псується і не мутніє, що робить його кращим від спіртового оцту, зокрема коли йде про збереження маринат на кілька місяців.

Зі судової салі.

ЗА ПРИНАЛЕЖНІСТЬ ДО ОУН.

Перед трибуналом окружного суду в Золочеві відбулася розправа проти Степана Галапая з Плугова пов. Золочів, якого притягнули до відповідальности за державну зраду зі ст. 97 § 1 к. к. (за приналежність до ОУН). Трибунал засудив **Степана Галапая на три роки вязниці** і втрату публичних громадянських прав на 10 років.

Розр. музика, 15.30 Камер. музика, 16.00 17.10 Популярна музика, 19.00 Пісні та баляди, 21.15 Мадярські пісні, КОШИЦІ 18.00 Для Закарпаття, МІЛЯНО 17.15 Віольончеля, 20.30 Орх., 21.00 22.00 23.00 „Джоконда“ оп. Понк'єлія, ПРАГА 17.40 Скрипка, 18.20 Сальон. музика, 19.30 20.00 Розр. музика, РАДІО ПАРІ 18.00 Форт., 19.00 Пісні, 20.15 21.00 22.00 Театр Улиц „Нотр дінів амак“ драм. Фреска Франсен з муз. Обена, РИМ 17.15 Танк. музика, 19.30 20.30 Розр. музика, 21.00 Комедія, 21.40 Тріо Бетовена оп. 97, 22.35 Нар. пісні у вик. хору, СОФІЯ 18.50 19.00 Популярна музика, 20.00 Спів.

Середа, 31. серпня 1938.

БЕРЛІН 18.00 Розр. музика, 19.45 Веч. гомін, 21.00 Шуманові твори у вик. вел. орхестри, БІЛГОРОД 18.20 21.30 Нар. пісні, 20.00 Спів, 20.30, 21.00 Гумор, БЕРОМІНСТЕР 20.15 21.00 „Севільський цирульник“ оп. Россінія, БУДАПЕШТ 12.05 Концерт солістів, 17.30 18.00 Циг. музика, 19.00 Легка музика, 20.55 Концерт орх., ВІДЕНЬ 15.00 Для дітей, 16.00 17.00 Концерт орх., 19.00 20.00 21.0 Зальц. фестіваль, „Фіделіо“ оп. Бетовена, 22.30 Музика з Відня, розр. концерт, КОШИЦІ 18.00 Для Закарпаття, МІЛЯНО 17.15 Спів, 21.00 22.00 Концерт орх. і сол., ПРАГА 12.45 Орх. і сол., 16.15 Квартет ф-дур Двожака, 17.40 Спів, 18.20 Легка музика, РАДІО ПАРІ 18.00 Форт., 19.00 Пісні, 20.30 Форт., 21.00 22.00 На паризькій хвилі, муз. розр. програма, РИМ 17.15 Спів, 20.30 21.00 Муз. всячина, 22.10 Орх. концерт, СОФІЯ 19.30 20.00 21.00 „Евген Онєгін“ оп. Чайковського, СТОКГОЛЬМ 20.00 „Манон“ оп. Масенета, 1. дія, 21.00 Фінські нар. пісні.

Четвер, 1. вересня 1938.

БЕРЛІН 10.00 Нар. пісні, 18.00 19.00 Орх. концерт, 20.15 21.00 Щось для кожного, легка й танк. музика, БІЛГОРОД 20.30 22.15 Нар. пісні, БУДАПЕШТ 12.05 Орх. музика, 13.30 Циг. музика, 19.20 Форт., 21.30 22.00 Військ. орх., ВІДЕНЬ 10.30 Розр. музика, 15.00 Для дітей, 15.30 Вальси, 18.00 Пфіцнерові пісні, 21.00 Розр. концерт, 21.40 22.00 Симф. концерт, КОШИЦІ 18.00 Для Закарпаття, МІЛЯНО 17.15 Іт.-браз. концерт, 19.30 Розр. музика, 21.00 Комедія, 21.35 Форт., 22.20 Легка музика, МІНХЕН 19.15 20.00 „Ес штімт вас ніхт ін Єріхов“ оп. Зольднера, ПРАГА 11.05 Сальон. музика, 16.15 Розр. музика, 17.00 Легка музика, 18.20 Сальон. музика, 19.30 20.00 21.00 22.00 „Далібор“ оп. Сметани, РАДІО ПАРІ 18.00 19.00 Театр Улиц, 20.15 Пісні, 20.30 21.00 22.00 Симф. концерт, РИМ 19.30 Розр. музика, 20.30 Муз. всячина, 21.00 22.00 23.00 „Льорелай“ оп. Каталянія, СОФІЯ 19.30 Популярна музика, 20.00 Спів.

Радіокутик.

АВДИЦІЇ З РІЧНОЇ РАДІОФОНІЧНОЇ ВИСТАВИ НА ЗАКОРДОННИХ ХВИЛЯХ

Найбільше американське Товариство радіофонії Н. Б. Ц. звернулося до Дирекції польської Річної Радіофонічної Виставки у Варшаві, за посередництвом рідної Комісії ІМКИ в Ню Йорку, з пропозицією трансмітувати на Америку низку цікавих авдицій, які надає студіо Польського Радія в Варшаві. В зв'язку з цим підготовляється низка концертів, фолькльористичних народніх авдицій і т. п. На спеціяльну увагу заслуговує імпреза під назвою: „Аси регіонального гумору“. В цій авдиції візьмуть участь всі регіональні гумористи окремих висілень. Всі вони з'їдуться в цій цілі до Варшави. В імпрезі візьмуть, очевидно, участь орхестри та хор Польського Радія.

Незалежно від трансмісій до Америки, ряд европейських держав, як Данія, Голяндія та інші зголосили бажання трансмітувати авдиції з Річної Радіофонічної Виставки. Крім цього буде змонтована на Виставі спеціяльна коротко-хвильова висильна стація, що працюватиме на хвилі коло 40 м. Ця коротко-хвильова висильня подаватиме всі авдиції зі студії Польського Радія для короткохвильовців цілого світу.

КОНҐРЕС КАТОЛИЦЬКОЇ РАДІОФОНІЇ.

В днях 7—10. ц. м. відбувся в Амстердамі Конґрес Міжнародного Бюра Католицької Радіофонії. Предметом нарад Конґресу було: прослідити католицькі думки та життя в радіо. Конґрес розглядав зокрема дотеперішню ролю католиків в радіофонії та способи координації їх зусиль.

Черговий Конґрес відбудеться в Парижі в 1938 році, в 1940 році намічено скликати Конґрес до Відня.

АВДИЦІЇ АМЕРИКАНСЬКОЇ СЕКТИ „НАУКА ХРИСТА“.

В Злучених Державах Америки розвинулась секта під назвою „Наука Христа“, яка має амбіцію уздоровлювати хворих тілом і душею при помочі виключно не матеріяльних засобів. Секта дуже багата, має багато власних святинь, прекрасні палати та цілу армію пропаґандистів. Зовсім природно, що секта постановила також взяти для своїх цілей радія. Вона наймає за торговельними оплатами час на півгодинні авдиції з американських радіостацінях. Що тижня, в наперед установленій годині, представники секти „Наука Христа“ викладають перед мікрофоном свою доктрину, доказуючи водночас зізнаннями свідків незвичайні уздоровлення.

ДІЯННЯ УЛЬТРАЗВУКОВИХ ХВИЛЬ НА ІМЛУ.

В Англії та Америці постійно ведуть досліди над способами унешкодливити страшного ворога летунства, яким є імла. Стверджено, що імлу можна розігнати тільки тоді, як її доведеться до стану згущення: тоді вона спадає у формі дощу. Щоби осягнути цю мету, треба ввести до імли якесь тіло, яке викликує її згущення.

В англійських портах переводять тепер досліди в цьому напрямі, а саме стріляють в імлу піском з великих пістоль, заладовуваних електричним способом. Така метода розганяти імлу виявилася, правда, дуже успішною, але вона задорога.

На підставі недавніх дослідів, переведених в Інституті Смідсона в Вашингтоні виявилося, що розігнати імлу при помочі музики, але незвичайної музики, а при помочі ультразвук. хвиль дуже великої частоти. Дослідники осягнули надзвичайні висліди: ультразвукові хвилі вводять в рух та оклублюють широкі верстви імли, яка внаслідок цього перетворюється з краплини та спадає дощем на землю.

Тепер на американських летунських майданах мають заінсталювати величезні сирени, що викликатимуть ультразвукові хвилі і по всій імовірности в недовгому часі небезпечне питання імли остаточно розвяжуть.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ“

Львів, 29. серпня 1938.

1 кг. масла десер. бльок. без оп.	2·45 зол.
1 кг. масла бочков. вкл. з опак.	2·50 зол.
1 кг. масла експ. вкл. з оп. деф. ціна	2·5·,
молоко	13—14 сот.
яйця (копа)	[illegible] зол.

Тенденція на масло слаба, на молоко знижкова, на яйця вдержана.

ОПОВІСТКА.

Вписи до Муж. Доповнюючої Фахової Школи ім. Грінченка у Львові (вул. Городецька 95) відбуваються в днях 30. і 31. серпня і 1. вересня, год. 5—7 вечором. Приймається терминаторів слюсарського, столярського, шевського, кравецького та зближених фахів. 1789 1-2

Вписи до кравецьких і торговельних відділів фахово-доповнюючої дівочої школи Р. Ш. (перенесеної з вул. Модржеєвської 9) відбудуться в шк. домівці при вул. Мохнацького 12 в днях 30. 31. 8. і 1. 2. 9. від 17—19 год. Приймаємо абсольвенток вселюд. шкіл, терміналорки й склепові практикантки. Вписове 5 і 10 зол. Наука безплатна. Початок науки в понеділок 5. 9. в 17. год. **Управа школи.**

Вписи до всенародньої 7-клясової дів. школи ім. Т. Шевченка відбудуться в днях 30., 31. 8. і 1. 2. 9. від 10—13 год. і від 5—7. (17—19. год.) в шк. домівці при вул. Мохнацького 12. **Старшина Кружка** ім. Ганни Барвінок. 1799

При гімназії СС. Василіянок у Яворові відчиняють із шк. р. 1938-9 І. кл. гуманістичного ліцею. Вступні іспити відбудуться 31. серпня і 1. вересня. 1775 2-3

З нагоди нашого вінчання складаємо 10 зол. на „Рідну Школу“ і 10 зол. на Інвалідів Марія з Дебельських і Іван Свистуни.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок 10.